C/2025/5635

22.10.2025

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 10ης Οκτωβρίου 2025

για την έγκριση του εθνικού μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου της Γερμανίας και που επιτρέπει στη Γερμανία να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών, οι οποίοι καθορίζονται από το Συμβούλιο στον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263 (Ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής)

(C/2025/5635)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2024/1263, και ιδίως το άρθρα 17 και 26,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(1) Στις 30 Απριλίου 2024 τέθηκε σε ισχύ ένα μεταρρυθμισμένο πλαίσιο οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Ο κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία ([1]), μαζί με τον τροποποιημένο κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος ([2]) και την τροποποιημένη οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών ([3]), αποτελούν τα βασικά στοιχεία του μεταρρυθμισμένου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ. Το πλαίσιο αποσκοπεί στην προώθηση υγιών και βιώσιμων δημόσιων οικονομικών και βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης και ανθεκτικότητας μέσω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, καθώς και στην πρόληψη των υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Προωθεί την ανάληψη ιδίας ευθύνης σε εθνικό επίπεδο και επικεντρώνεται περισσότερο στον μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, σε συνδυασμό με πιο αποτελεσματική και συνεκτική επιβολή των κανόνων.

(2) Τα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά-διαρθρωτικά σχέδια που υποβάλλουν τα κράτη μέλη στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή βρίσκονται στο επίκεντρο του νέου πλαισίου οικονομικής διακυβέρνησης. Τα εν λόγω σχέδια πρέπει να επιτυγχάνουν δύο στόχους: i) να διασφαλίζουν ότι, μεταξύ άλλων, έως το πέρας της περιόδου προσαρμογής, το δημόσιο χρέος βρίσκεται σε αξιόπιστα καθοδική πορεία ή διατηρείται σε συνετά επίπεδα, και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα οδηγείται και διατηρείται κάτω από την τιμή αναφοράς του 3 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και ii) να διασφαλίζουν την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, κάθε σχέδιο πρέπει να παρουσιάζει μεσοπρόθεσμη δέσμευση για μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών ([4]), με την οποία ουσιαστικά θεσπίζεται δημοσιονομικός περιορισμός για τη διάρκεια του σχεδίου, που καλύπτει τέσσερα ή πέντε έτη (ανάλογα με την κανονική διάρκεια της κοινοβουλευτικής περιόδου στο εκάστοτε κράτος μέλος). Επιπλέον, το σχέδιο πρέπει να εξηγεί με ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα διασφαλίσει την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που να ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις [συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αφορούν τη διαδικασία μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΔΜΑ), κατά περίπτωση], καθώς και με ποιον τρόπο το κράτος μέλος θα λάβει υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης. Η περίοδος δημοσιονομικής προσαρμογής καλύπτει χρονικό διάστημα τεσσάρων ετών, το οποίο μπορεί να παραταθεί κατά έως και τρία έτη, αν το κράτος μέλος δεσμευτεί να υλοποιήσει ένα σύνολο σχετικών μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων το οποίο πληροί τα κριτήρια του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

([1]) Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1263 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2024, σχετικά με τον αποτελεσματικό συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και την πολυμερή δημοσιονομική εποπτεία και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου (ΕΕ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).

([3]) Οδηγία 2011/85/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

([4]) Οι καθαρές δαπάνες όπως ορίζονται στο άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δηλαδή οι κρατικές δαπάνες μετά την αφαίρεση i) των δαπανών για τόκους, ii) των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων, iii) των δαπανών για προγράμματα της Ένωσης που καλύπτονται στο σύνολό τους από ενωσιακά κονδύλια, iv) των εθνικών δαπανών για τη συγχρηματοδότηση προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, v) των κυκλικών στοιχείων των δαπανών για επιδόματα ανεργίας και vi) των έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων.

(3) Μετά την υποβολή του σχεδίου, η Επιτροπή αξιολογεί κατά πόσον αυτό συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(4) Βάσει σύστασης της Επιτροπής, το Συμβούλιο πρέπει στη συνέχεια να εκδώσει σύσταση με την οποία να καθορίζει τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών του οικείου κράτους μέλους και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να εγκρίνει το σύνολο των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων στις οποίες στηρίζεται παράταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής.

(5) Το πλαίσιο προβλέπει ευελιξία στην εφαρμογή των κανόνων σε περίπτωση εξαιρετικών περιστάσεων οι οποίες εκφεύγουν του ελέγχου των κρατών μελών και έχουν σημαντική επίπτωση στα δημόσια οικονομικά, σύμφωνα με το άρθρο 26 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Σε αυτήν την περίπτωση, κατόπιν αιτήματος κράτους μέλους και σύστασης της Επιτροπής που βασίζεται στην ανάλυσή της, το Συμβούλιο δύναται να εκδώσει, εντός τεσσάρων εβδομάδων από τη σύσταση της Επιτροπής, σύσταση με την οποία επιτρέπει σε κράτος μέλος να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών του που καθορίζονται από το Συμβούλιο, όταν i) εξαιρετικές περιστάσεις οι οποίες εκφεύγουν του ελέγχου του κράτους μέλους ii) έχουν σημαντική επίπτωση στα δημόσια οικονομικά του οικείου κράτους μέλους και iii) υπό τον όρο ότι η εν λόγω απόκλιση δεν θέτει σε κίνδυνο τη μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το Συμβούλιο πρέπει να θέσει χρονικό όριο για την εν λόγω απόκλιση.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ-ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

(6) Στις 17 Ιουλίου 2025 η Γερμανία υπέβαλε το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή. Η υποβολή πραγματοποιήθηκε έπειτα από παράταση της προθεσμίας που ορίζεται στο άρθρο 36 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, όπως συμφωνήθηκε με την Επιτροπή λαμβανομένων υπόψη των λόγων που προέβαλε η Γερμανία. Η παράταση συμφωνήθηκε, διότι η προηγούμενη εθνική κυβέρνηση είχε χάσει την κοινοβουλευτική της πλειοψηφία και είχαν προκηρυχθεί κοινοβουλευτικές εκλογές στις 23 Φεβρουαρίου 2025, μετά τις οποίες ακολούθησαν αρκετές εβδομάδες διαπραγματεύσεων για τη δημιουργία συνασπισμού, με αποτέλεσμα τη σύναψη συμφωνίας συνασπισμού στις 9 Απριλίου 2025 και τον σχηματισμό νέας κυβέρνησης στις 6 Μαΐου 2025.

Διαδικασία πριν από την υποβολή του σχεδίου

(7) Για να τεθεί το πλαίσιο του διαλόγου που οδηγεί στην υποβολή εθνικών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων, στις 17 Ιουνίου 2025 η Επιτροπή απέστειλε, σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, την προηγούμενη καθοδήγησή της που περιέχει την πορεία αναφοράς ([5]) στη Γερμανία. Η Επιτροπή δημοσίευσε την πορεία αναφοράς στις 24 Ιουλίου 2025 ([6]). Η πορεία αναφοράς βασίζεται σε ανάλυση επικινδυνότητας και θα διασφαλίζει ότι, έως το τέλος της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής και ελλείψει περαιτέρω δημοσιονομικών μέτρων πέραν της περιόδου προσαρμογής, το δημόσιο χρέος θα βρίσκεται σε αξιόπιστα καθοδική πορεία ή θα διατηρείται σε συνετά επίπεδα σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα, και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώνεται κάτω από το 3 % του ΑΕΠ κατά την περίοδο προσαρμογής και διατηρείται κάτω από την εν λόγω τιμή αναφοράς σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα. Ως μεσοπρόθεσμος ορίζοντας ορίζεται η δεκαετής περίοδος μετά το πέρας της περιόδου προσαρμογής. Σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η πορεία αναφοράς συνάδει επίσης με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος.

Με βάση τις παραδοχές της Επιτροπής και με την παραδοχή επταετούς περιόδου προσαρμογής, η πορεία αναφοράς που παρασχέθηκε στη Γερμανία ορίζει ότι οι καθαρές δαπάνες δεν θα πρέπει να αυξηθούν περισσότερο από τις τιμές που παρέχονται στον πίνακα 1. Οι τιμές αυτές αντιστοιχούν σε ετήσια μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 1,8 % κατά την επταετή περίοδο προσαρμογής (2025-2031) και κατά 1,7 % κατά την πενταετή περίοδο που καλύπτει το σχέδιο (2025-2029). Ο χρονικός ορίζοντας του σχεδίου είναι πέντε έτη (2025–2029) αντί για τον συνήθη ορίζοντα των τεσσάρων ετών, διότι, λόγω των ομοσπονδιακών εκλογών που πραγματοποιήθηκαν κατ' εξαίρεση τον Φεβρουάριο του 2025, η σημερινή ομοσπονδιακή κυβέρνηση θα είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση πέντε νόμων για τον προϋπολογισμό αντί τεσσάρων.

([5]) Η προηγούμενη καθοδήγηση που διαβιβάστηκε στα κράτη μέλη και στην Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή περιλαμβάνει πορείες χωρίς παράταση και με παράταση της περιόδου προσαρμογής (που καλύπτουν τέσσερα και επτά έτη, αντίστοιχα). Περιλαμβάνει επίσης τους βασικούς αρχικούς όρους και τις υποκείμενες παραδοχές που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο μεσοπρόθεσμης πρόβλεψης του δημόσιου χρέους της Επιτροπής. Η πορεία αναφοράς υπολογίστηκε με βάση τη μεθοδολογία που περιγράφεται στο *Debt Sustainability Monitor 2023* (Παρακολούθηση της βιωσιμότητας του χρέους 2023) της Επιτροπής (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en). Βασίζεται στις εαρινές προβλέψεις 2025 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και στη μεσοπρόθεσμη παράτασή τους έως το 2034, ενώ η μακροπρόθεσμη αύξηση του ΑΕΠ και οι δαπάνες λόγω της γήρανσης του πληθυσμού συνάδουν με την κοινή έκθεση 2024 της Επιτροπής και του Συμβουλίου για τη δημογραφική γήρανση (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/national-medium-term-fiscal-structural-plans_en#Germany.

Πίνακας 1: Πορεία αναφοράς που παρείχε η Επιτροπή στη Γερμανία στις 17 Ιουνίου 2025

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Μέσος όρος 2025–2029	Μέσος όρος 2025–2031
Μέγιστη αύξηση των καθαρών δαπανών (ετήσια, %)	1,8	1,6	1,7	1,8	1,9	1,9	1,9	1,7	1,8

Πηγή: Υπολογισμοί της Επιτροπής.

(8) Σύμφωνα με το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, τον Ιούνιο και τον Ιούλιο του 2025 η Γερμανία και η Επιτροπή διεξήγαγαν τεχνικό διάλογο. Ο διάλογος επικεντρώθηκε στους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που προβλέπονται από τη Γερμανία και στις υποκείμενες παραδοχές τους, καθώς και στο προβλεπόμενο σύνολο μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων για την υποστήριξη της παράτασης της περιόδου προσαρμογής, συμπεριλαμβανομένων μεταρρυθμίσεων που ευνοούν τις επενδύσεις και μέτρων που στοχεύουν στην απλούστευση, την αποτελεσματικότητα και τη βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού. Στο πλαίσιο του διαλόγου η Γερμανία και η Επιτροπή συζήτησαν επίσης την προβλεπόμενη υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης, δηλαδή δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα, ενεργειακή ασφάλεια και ανάπτυξη αμυντικών ικανοτήτων.

(9) Τον Ιούλιο του 2025, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 3 και το άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, βάσει των πληροφοριών που παρείχε η Γερμανία στο σχέδιό της, η Γερμανία συμμετείχε σε διαδικασία διαβούλευσης με κοινωνικούς εταίρους και περιφερειακές αρχές.

(10) Το Συμβούλιο Σταθερότητας, ένα κοινό όργανο της Γερμανικής Ομοσπονδίας και των ομόσπονδων κρατών, εξέδωσε γνώμη ([7]) σχετικά με τις μακροοικονομικές προβλέψεις και τις μακροοικονομικές παραδοχές στις οποίες στηρίζονται οι πολυετείς μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών. Συνολικά, η πορεία των δαπανών στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο θεωρήθηκε ότι συμμορφώνεται με τους κανόνες της ΕΕ και στηρίζει την οικονομική ανάπτυξη. Το Συμβούλιο Σταθερότητας σημείωσε ότι αξιόπιστη αξιολόγηση θα μπορούσε να διενεργηθεί μόνο μετά την επανεξέταση των προβλέψεων σε εθνικό επίπεδο τον Οκτώβριο του 2025 και υπογράμμισε τη σημασία της υλοποίησης μέτρων που ενισχύουν την ανάπτυξη, της πειθαρχίας όσον αφορά τις δαπάνες και των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για την επίτευξη των στόχων.

(11) Το σχέδιο υποβλήθηκε στο κοινοβούλιο στις 20 και 21 Ιουλίου 2025 μέσω των σχετικών κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Άλλες συναφείς διαδικασίες

(12) Στις 15 Οκτωβρίου 2024 η Γερμανία υπέβαλε το οικείο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2025. Η Επιτροπή εξέδωσε γνώμη σχετικά με το εν λόγω σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος στις 26 Νοεμβρίου 2024 ([8]). Λόγω των πολιτικών εξελίξεων στη Γερμανία, το σχέδιο προϋπολογισμού για το 2025, βάσει του οποίου η Επιτροπή εξέδωσε τη γνώμη της, δεν ψηφίστηκε ούτε εγκρίθηκε από το εθνικό κοινοβούλιο και δεν τέθηκε σε ισχύ. Μετά τις ομοσπονδιακές εκλογές, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση εκπόνησε αναθεωρημένο σχέδιο προϋπολογισμού για το 2025, το οποίο προγραμματίστηκε να εγκριθεί από το εθνικό κοινοβούλιο στα τέλη Σεπτεμβρίου του 2025. Επιπλέον, στις 30 Ιουλίου 2025 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ενέκρινε το σχέδιο νόμου για τον προϋπολογισμό του 2026 μετά την υποβολή του σχεδίου. Αναμένεται να εγκριθεί από το εθνικό κοινοβούλιο στις αρχές Δεκεμβρίου του 2025. Η Γερμανία αναμένεται να υποβάλει το οικείο σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος για το 2026 έως τις 15 Οκτωβρίου 2025.

(13) Στις 24 Απριλίου 2025 η Γερμανία ζήτησε την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής για την κάλυψη των υψηλότερων αμυντικών δαπανών, σύμφωνα με το άρθρο 26 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 και σε συνέχεια της ανακοίνωσης της Επιτροπής [C(2025)2000 final] της 19ης Μαρτίου 2025. Επομένως, το αίτημα αυτό υποβλήθηκε πριν από την υποβολή του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου. Το αίτημα για ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής αξιολογήθηκε από την Επιτροπή ταυτόχρονα με την αξιολόγηση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση του σχεδίου λαμβάνει υπόψη την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής, ιδίως σε σχέση με τον αντίκτυπο της συνθήκης διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και της συνθήκης διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος.

([7]) Περιλαμβάνεται στο γερμανικό σχέδιο, σ. 106 κ.ε., https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/07601136-78f2-41dc-a188-4a5127acdb9c_en?filename=2025-08-19_MTFSP_Final_EN_BF_a.pdf.

([8]) Γνώμη της Επιτροπής σχετικά με το σχέδιο δημοσιονομικού προγράμματος της Γερμανίας, 26.11.2024 [C(2024) 9051 final].

(14) Η συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και η συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος [άρθρα 7 και 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263] θεσπίστηκαν προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη εφαρμόζουν ελάχιστη δημοσιονομική προσαρμογή και μπορεί να είναι αυστηρότερες από ό,τι απαιτείται από την προσέγγιση με βάση τη βιωσιμότητα. Οι εν λόγω συνθήκες διασφάλισης δεν λαμβάνονται υπόψη κατά την περίοδο ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής. Με την προσέγγιση αυτή διασφαλίζεται ότι η προϋπόθεση βιωσιμότητας της εθνικής ρήτρας διαφυγής εφαρμόζεται εξίσου σε όλα τα κράτη μέλη.

(15) Στις 8 Ιουλίου 2025 το Συμβούλιο απηύθυνε στη Γερμανία σειρά ειδικών ανά χώρα συστάσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου ([9]).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

(16) Σύμφωνα με το άρθρο 16 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η Επιτροπή αξιολόγησε το σχέδιο ως εξής:

Πλαίσιο: μακροοικονομική και δημοσιονομική κατάσταση και προοπτικές

(17) Η οικονομική δραστηριότητα στη Γερμανία συρρικνώθηκε κατά 0,5 % το 2024, λόγω της μείωσης των εξαγωγών και των επενδύσεων ([10]). Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, οι οποίες δημοσιεύτηκαν τον Μάιο του 2025, η οικονομία αναμένεται να παραμείνει στάσιμη το 2025, δεδομένου ότι η ανάκαμψη της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων αντισταθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από τον αρνητικό αντίκτυπο των καθαρών εξαγωγών. Το 2026 το πραγματικό ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 1,1 %, υποστηριζόμενο από την ανάκαμψη των εξαγωγών και τη συνεχιζόμενη αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων. Κατά τη διάρκεια του χρονικού ορίζοντα των προβλέψεων (δηλ. 2025 – 2026), η αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ στη Γερμανία αναμένεται να μειωθεί ελαφρά από 0,5 % το 2024 σε 0,3 % το 2025 και το 2026, κυρίως λόγω της μείωσης του ενεργού πληθυσμού, της συνεχούς μείωσης των ωρών εργασίας ανά εργαζόμενο και της χαμηλής αύξησης της συνολικής παραγωγικότητας των συντελεστών παραγωγής. Το ποσοστό ανεργίας βρισκόταν στο 3,4 % το 2024 και, σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, θα ανέλθει σε 3,6 % το 2025 και σε 3,3 % το 2026. Ο πληθωρισμός (όπως καθορίζεται από τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ) προβλέπεται να μειωθεί από 3,1 % το 2024 σε 2,4 % το 2025 και σε 2,2 % το 2026. Οι προθέσεις πολιτικής της κυβέρνησης για την τόνωση των δαπανών για υποδομές και άμυνα δεν είχαν ακόμη αναλυθεί επαρκώς ώστε να συμπεριληφθούν στις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής έως την καταληκτική ημερομηνία. Οι δημοσιεύσεις στοιχείων και οι εξελίξεις πολιτικής μετά τη δημοσίευση των εαρινών προβλέψεων υποδηλώνουν ότι οι τιμές για την οικονομική ανάπτυξη το 2025 και το 2026, καθώς και για τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2025 μπορεί να είναι υψηλότερες από ό,τι αναμενόταν την άνοιξη.

(18) Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, το 2024 το δημοσιονομικό έλλειμμα της Γερμανίας ανήλθε σε 2,8 % του ΑΕΠ ([11]). Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το έλλειμμα αναμένεται να παραμείνει γενικά σταθερό στο 2,7 % του ΑΕΠ το 2025 και, με βάση την παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής, να αυξηθεί σε 2,9 % το 2026. Στο τέλος του 2024 το δημόσιο χρέος ανερχόταν σε 62,5 % του ΑΕΠ. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής, προβλέπεται να αυξηθεί στο 63,8 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2025 και στο 64,7 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2026. Οι προβλέψεις αυτές δεν λαμβάνουν υπόψη τις πιο πρόσφατες ανακοινώσεις πολιτικής που αναφέρονται στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο, διότι υποβλήθηκαν μετά την καταληκτική ημερομηνία για τις εαρινές προβλέψεις. Στις 24 Ιουνίου και στις 30 Ιουλίου 2025, η γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση ενέκρινε τους ομοσπονδιακούς προϋπολογισμούς για το 2025 και το 2026. Από τους προϋπολογισμούς προκύπτει αύξηση των δαπανών και του ελλείμματος το 2025 και το 2026 σε σύγκριση με τις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής.

Μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών και κύριες μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου

(19) Το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας καλύπτει την περίοδο 2025–2029 και προβλέπει δημοσιονομική προσαρμογή σε χρονικό διάστημα επτά ετών (2025–2031).

(20) Το σχέδιο περιέχει τις πληροφορίες που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 13 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, εξαιρουμένων αφενός των λεπτομερών πληροφοριών σχετικά με την πορεία αναφοράς της Επιτροπής που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 13 στοιχείο β), και αφετέρου των πληροφοριών σχετικά με τις έμμεσες και ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απαιτούνται δυνάμει του άρθρου 13 στοιχείο ζ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

([9]) Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Γερμανίας, 8.7.2025.

([10]) Η Ομοσπονδιακή Στατιστική Υπηρεσία της Γερμανίας (DESTATIS) αναθεώρησε τα δεδομένα για τους σχετικούς μακροοικονομικούς δείκτες, όπως τα στοιχεία για το ΑΕΠ από το 2008 έως το 2024. Τα αποτελέσματα της αναθεώρησης είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση https://www.destatis.de/DE/Presse/Pressemitteilungen/2025/07/PD25_278_811.html.

([11]) Πηγή: Eurostat.

(21) Στο σχέδιο αναλαμβάνεται δέσμευση για τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που αναφέρονται στον πίνακα 2, λαμβανομένης υπόψη της ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής, δηλαδή χωρίς τις απαιτήσεις που απορρέουν από τις συνθήκες διασφάλισης (βλ. πίνακα 2 κάτω μέρος), οι οποίοι αντιστοιχούν σε μέση μέγιστη αύξηση των καθαρών δαπανών κατά 2,9 % κατά τα έτη 2025–2029. Η μέση αύξηση των καθαρών δαπανών που αναφέρεται στο σχέδιο κατά την περίοδο προσαρμογής (2025–2031) είναι υψηλότερη από την πορεία αναφοράς που διαβίβασε η Επιτροπή στις 17 Ιουνίου 2025. Η αξιολόγηση της Επιτροπής βασίστηκε στους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών χωρίς τις απαιτήσεις που απορρέουν από τις συνθήκες διασφάλισης. Επιπλέον, η Γερμανία δεσμεύεται για σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων με σκοπό την παράταση της περιόδου προσαρμογής σε επτά έτη (2025–2031), κατά τη διάρκεια των οποίων η μέση μέγιστη αύξηση των καθαρών δαπανών σχεδιάζεται να είναι 2,8 %.

Πίνακας 2: Μέγιστη αύξηση των καθαρών δαπανών στο σχέδιο της Γερμανίας

με και χωρίς τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος

(ετήσιοι και σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης σε %, σε ονομαστικούς όρους)

						Παράταση της περιόδου προσαρμογής				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Μέσος όρος της περιόδου ισχύος του σχεδίου 2025–2029	Μέσος όρος της περιόδου προσαρμογής 2025–2031
Με τον αντίκτυπο της συνθήκης διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και της συνθήκης διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος										
Ετήσιοι	4,0	3,1	3,0	2,7	2,1	2,0	2,4	2,4	2,6	2,5
Σωρευτικοί (*)		3,1	6,2	9,0	11,3	13,5	16,3	19,1	ά.α.	ά.α.
Χωρίς τον αντίκτυπο της συνθήκης διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους και της συνθήκης διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος (**)										
Ετήσιοι	4,0	4,4	4,5	2,3	1,7	1,6	2,7	2,7	2,9	2,8
Σωρευτικοί (*)		4,4	9,0	11,5	13,3	15,2	18,3	21,5	ά.α.	ά.α.

(*) Οι σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης υπολογίζονται με βάση το 2024 ως έτος αναφοράς.
(**) Η περίοδος ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής είναι η περίοδος 2025–2028.

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας και υπολογισμοί της Επιτροπής.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο δημόσιο χρέος

(22) Εάν η δέσμευση που αναλαμβάνεται στο σχέδιο για τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών (βλ. πίνακα 2, κάτω μέρος) και οι υποκείμενες παραδοχές υλοποιηθούν, το δημόσιο χρέος, σύμφωνα με το σχέδιο, θα αυξηθεί σταδιακά από 62,5 % του ΑΕΠ στο τέλος του 2024 σε 64,4 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2031), σύμφωνα με τον πίνακα 3. Μετά την περίοδο προσαρμογής, δηλαδή μεσοπρόθεσμα, το δημόσιο χρέος προβλέπεται να μειωθεί και να φτάσει στο 56,5 % του ΑΕΠ το 2041.

Πίνακας 3: Εξελίξεις του δημόσιου χρέους και του ισοζυγίου στο σχέδιο της Γερμανίας

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2041
Δημόσιο χρέος (% του ΑΕΠ)	62,5	63,9	65,5	66,5	66,9	66,5	65,5	64,4	56,5
Ισοζύγιο της κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	- 2,7	- 3,3	- 3,8	- 3,2	- 2,5	- 1,8	- 1,4	- 1,1	- 1,1

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας.

Σύμφωνα με το σχέδιο, ο λόγος δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ θα τεθεί σε καθοδική πορεία έως το τέλος της περιόδου προσαρμογής (2031). Αυτό είναι εύλογο, δεδομένου ότι, με βάση τις παραδοχές του σχεδίου, το χρέος προβλέπεται να μειωθεί κατά τη δεκαετία μετά την περίοδο προσαρμογής, σύμφωνα με όλες τις αιτιοκρατικές προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων της ανάλυσης της βιωσιμότητας του χρέους από την Επιτροπή, και οι στοχαστικές προβολές δείχνουν ότι το χρέος θα μειωθεί με επαρκώς υψηλή πιθανότητα.

Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών που προτείνονται στο σχέδιο συνάδουν με την απαίτηση για το χρέος, όπως ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο α) και στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Επιπτώσεις των δεσμεύσεων του σχεδίου για τις καθαρές δαπάνες στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης

(23) Με βάση τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών και τις παραδοχές του σχεδίου, το δημοσιονομικό έλλειμμα θα μειωθεί από 2,7 % του ΑΕΠ το 2024 σε 1,8 % του ΑΕΠ το 2029 και σε 1,1 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2031). Ως εκ τούτου, σύμφωνα με το σχέδιο, το ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης δεν θα υπερβαίνει την τιμή αναφοράς του 3 % του ΑΕΠ στο τέλος της περιόδου προσαρμογής (2031), μολονότι προβλέπεται ότι θα υπερβαίνει την τιμή αυτή κατά τα πρώτα έτη του σχεδίου.

Επιπλέον, κατά τη δεκαετία που έπεται της περιόδου προσαρμογής (δηλαδή έως το 2041), το δημόσιο έλλειμμα δεν θα υπερβαίνει το 3 % του ΑΕΠ. Ως εκ τούτου, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών που προτείνονται στο σχέδιο συνάδουν με την απαίτηση για το έλλειμμα, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Χρονοδιάγραμμα της δημοσιονομικής προσαρμογής

(24) Το χρονοδιάγραμμα της δημοσιονομικής προσαρμογής, μετρούμενο ως η ετήσια μεταβολή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου είναι οπισθοβαρές από την περίοδο 2025-2026 έως την περίοδο 2027-2031, σε σύγκριση με την κατά κανόνα γραμμική πορεία που αναφέρεται στο άρθρο 6 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Το σχέδιο προβλέπει επεκτατικές πολιτικές κατά την περίοδο 2025-2026 λόγω της αύξησης των δαπανών (βλ. αιτιολογική σκέψη 27) και της σημαντικής εξυγίανσης κατά την περίοδο 2027-2029. Ο αρχικός επεκτατικός δημοσιονομικός προσανατολισμός κατά τα πρώτα έτη του σχεδίου έχει ως στόχο να στηρίξει τη δραστηριότητα και τις επενδύσεις έπειτα από δύο έτη αρνητικής αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ. Συνολικά, οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών κατά την πενταετή περίοδο του σχεδίου συνάδουν με τη ρήτρα για τη συνθήκη διασφάλισης μη οπισθοβαρούς προσπάθειας που ορίζεται στο άρθρο 6 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δεδομένου ότι η προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής κατά την περίοδο του σχεδίου (2025–2029) είναι αναλογική προς τη συνολική προσπάθεια καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προσαρμογής (2025–2031).

Πίνακας 4: Εξελίξεις του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου στο σχέδιο της Γερμανίας

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
Διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο (% του ΑΕΠ)	- 0,9	- 1,3	- 1,8	- 1,2	- 0,3	0,5	0,8	1,1
Μεταβολή στο διαρθρωτικό πρωτογενές ισοζύγιο (ε.μ.)	0,3	- 0,4	- 0,5	0,6	0,9	0,8	0,3	0,3

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας

Ειδικά ζητήματα για την εφαρμογή της συνθήκης διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος και της συνθήκης διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους στην περίπτωση της Γερμανίας κατά τη διάρκεια ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής

(25) Σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η δημοσιονομική προσαρμογή πρέπει να συνεχιστεί, εφόσον χρειάζεται, έως ότου το οικείο κράτος μέλος φτάσει σε επίπεδο ελλείμματος που παρέχει κοινό περιθώριο ανθεκτικότητας σε διαρθρωτικούς όρους ύψους 1,5 % του ΑΕΠ σε σχέση με την τιμή αναφοράς 3 % του ΑΕΠ για το έλλειμμα (συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος). Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, ο προβλεπόμενος λόγος χρέους πρέπει να μειωθεί κατά ελάχιστο ετήσιο μέσο ποσό ύψους 0,5 εκατοστιαίων μονάδων, εφόσον ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ παραμένει μεταξύ 60 % και 90 % (συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους).

Εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής, και για τη διάρκεια της εν λόγω ενεργοποίησης, η επιτρεπόμενη ευελιξία θα πρέπει να υπολογίζεται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος των δύο αυτών συνθηκών διασφάλισης, ώστε να εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση μεταξύ των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, στην ειδική αυτή περίπτωση, η αξιολόγηση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού-διαρθρωτικού σχεδίου και η αξιολόγηση του αιτήματος για την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής θα πρέπει να πραγματοποιούνται με ολοκληρωμένο τρόπο. Ειδικότερα, δεδομένης της ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής, δεν είναι αναγκαίο να εξακριβωθεί αν το μεσοπρόθεσμο σχέδιο της Γερμανίας συνάδει με τις συνθήκες διασφάλισης για την περίοδο 2025–2028 που καλύπτονται από την εθνική ρήτρα διαφυγής. Για το υπόλοιπο της περιόδου προσαρμογής (2029–2031), δεδομένου ότι η εθνική ρήτρα διαφυγής δεν θα εφαρμόζεται πλέον, είναι αναγκαίο να εξακριβωθεί αν το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας τηρεί τις συνθήκες διασφάλισης.

Η απαίτηση που ορίζεται στο άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 όσον αφορά τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος, η οποία αποσκοπεί στην παροχή κοινού περιθωρίου σε σχέση με την τιμή αναφοράς 3 % του ΑΕΠ για το έλλειμμα, ισχύει για τη Γερμανία από το 2029. Τα έτη 2029, 2030 και 2031, σύμφωνα με το άρθρο 8 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, η ετήσια προσαρμογή του διαρθρωτικού πρωτογενούς ισοζυγίου που αναμένεται στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο δεν θα πρέπει επομένως να είναι μικρότερη από 0,25 % του ΑΕΠ εάν το διαρθρωτικό έλλειμμα αναμένεται να παραμείνει πάνω από το 1,5 % του ΑΕΠ το προηγούμενο έτος, ώστε να επιτευχθεί κοινό περιθώριο ανθεκτικότητας σε διαρθρωτικούς όρους ύψους 1,5 % του ΑΕΠ. Η δημοσιονομική προσαρμογή που προκύπτει από τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις παραδοχές του σχεδίου υπερβαίνει το 0,25 % του ΑΕΠ το 2029, το 2030 και το 2031. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών που προτείνονται στο σχέδιο συνάδουν με τη συνθήκη διασφάλισης της ανθεκτικότητας του ελλείμματος για την περίοδο 2029–2031.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, δεδομένου ότι το δημόσιο χρέος θα υπερβεί το 60 % του ΑΕΠ (αλλά όχι το 90 % του ΑΕΠ) κατά την περίοδο προσαρμογής σύμφωνα με το σχέδιο, ο λόγος χρέους πρέπει να μειώνεται κατά τουλάχιστον 0,5 εκατοστιαίες μονάδες κατά μέσο όρο ετησίως έως ότου βρεθεί κάτω από το 60 %. Η μέση μείωση υπολογίζεται για την περίοδο 2029–2031 και ανέρχεται σε 0,8 εκατοστιαίες μονάδες. Επομένως, με βάση τις δεσμεύσεις πολιτικής και τις μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, οι μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών που προτείνονται στο σχέδιο συνάδουν με τη συνθήκη διασφάλισης της βιωσιμότητας του χρέους για την περίοδο 2029 – 2031.

Μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου

(26) Το σχέδιο βασίζεται σε ένα σύνολο παραδοχών που διαφέρουν από τις παραδοχές της Επιτροπής στις οποίες βασίστηκε η πορεία αναφοράς που διαβιβάστηκε στη Γερμανία στις 17 Ιουνίου 2025 (βλ. πίνακα 5). Ειδικότερα, το σχέδιο χρησιμοποιεί διαφορετικές παραδοχές για τη θέση εκκίνησης το 2024, για τη δυνητική μεγέθυνση, το πραγματικό ΑΕΠ και για τον αποπληθωριστή του ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη πιο πρόσφατα στοιχεία. Απαιτείται προσεκτική αξιολόγηση αυτών των διαφορών, ιδίως δεδομένου ότι η μέση αύξηση των καθαρών δαπανών στο σχέδιο είναι υψηλότερη απ' ό,τι στην πορεία αναφοράς. Οι διαφορές στις παραδοχές με τον σημαντικότερο αντίκτυπο στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών παρατίθενται κατωτέρω, μαζί με αξιολόγηση κάθε διαφοράς που εξετάζεται μεμονωμένα.

Το σχέδιο χρησιμοποιεί εξομαλυμένη αύξηση του δυνητικού προϊόντος για κάθε έτος της περιόδου 2024–2041, η οποία έχει ως αποτέλεσμα υψηλότερο μέσο δυνητικό προϊόν κατά την περίοδο προσαρμογής στο σχέδιο σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής και, ως εκ τούτου, συμβάλλει σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών. Η δυνατότητα χρήσης πιο σταθερών χρονολογικών σειρών για τη δυνητική μεγέθυνση παρέχεται από το άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο στ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, υπό την προϋπόθεση ότι η σωρευτική μεγέθυνση κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτεται από την πρόβλεψη (δηλαδή έως το 2041) παραμένει σε γενικές γραμμές σύμφωνη με τις παραδοχές της Επιτροπής και η εφαρμογή δικαιολογείται δεόντως βάσει οικονομικών επιχειρημάτων, όπως συμβαίνει στο σχέδιο. Στο σχέδιο, η εφαρμογή εξομάλυνσης για τη δυνητική μεγέθυνση δικαιολογείται από τη μεγαλύτερη αβεβαιότητα στην εκτίμηση λόγω των πρόσφατων μακροοικονομικών εξωτερικών κλυδωνισμών. Κατά συνέπεια, η παραδοχή αυτή θεωρείται δεόντως δικαιολογημένη. Στο σχέδιο αναφέρεται ότι η δέσμη μέτρων δημοσιονομικής τόνωσης της Γερμανίας (κυρίως με βάση το νέο ειδικό ταμείο για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα) κατά πάσα πιθανότητα θα ενισχύσει περαιτέρω την οικονομική δραστηριότητα τα επόμενα έτη μέσω των αναμενόμενων πρόσθετων δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων.

Πίνακας 5: Κύριες παραδοχές του σχεδίου της Γερμανίας

						Παράταση της περιόδου προσαρμογής				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	Μέσος όρος της περιόδου ισχύος του σχεδίου 2025–2029	Μέσος όρος της περιόδου προσαρμογής 2025–2031
Αύξηση του δυνητικού ΑΕΠ (%)	0,5	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Πληθωρισμός (αύξηση του αποπληθωριστή του ΑΕΠ) (%)	3,1	2,7	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,6	2,6

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας και υπολογισμοί της Επιτροπής.

Το σχέδιο προϋποθέτει ελαφρώς υψηλότερες τιμές του αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2025 και το 2026 σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής. Οι υψηλότεροι αποπληθωριστές συμβάλλουν σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών κατά την περίοδο προσαρμογής του σχεδίου. Η διαφορά 0,3 εκατοστιαίων μονάδων μεταξύ του αποπληθωριστή του ΑΕΠ το 2025 στις παραδοχές της Επιτροπής και του αποπληθωριστή του σχεδίου δικαιολογείται από πιο πρόσφατα στοιχεία για το πρώτο τρίμηνο του 2025, τα οποία δεν είχαν συμπεριληφθεί στις παραδοχές της Επιτροπής ([12]). Η διαφορά 0,4 εκατοστιαίων μονάδων των αποπληθωριστών του ΑΕΠ για το 2026 μπορεί να δικαιολογηθεί από τις επιπτώσεις των παγκόσμιων εμπορικών εντάσεων στις τιμές και από τη σημαντική αναμενόμενη αύξηση των δημόσιων δαπανών. Συνολικά, τα επιχειρήματα αυτά δικαιολογούν δεόντως την εν λόγω απόκλιση όσον αφορά τους αποπληθωριστές σε σχέση με τα αριθμητικά στοιχεία της Επιτροπής.

Το επικαιροποιημένο ονομαστικό έλλειμμα του 2024 που περιλαμβάνεται στο σχέδιο δεν έχει σημαντικό αντίκτυπο στη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών σε σύγκριση με τις παραδοχές της Επιτροπής. Αυτό σημαίνει ότι η διαφορά μεταξύ των μέγιστων ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών στο σχέδιο και της πορείας αναφοράς εξηγείται από τις διαφορές στις παραδοχές που μπορούν να γίνουν συνολικά αποδεκτές, σύμφωνα με το άρθρο 13 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Συνολικά, όλες οι διαφορές στις παραδοχές, εξεταζόμενες από κοινού, οδηγούν σε υψηλότερη μέση αύξηση των καθαρών δαπανών στο σχέδιο σε σύγκριση με την πορεία αναφοράς.

([12]) Τα στοιχεία για το δεύτερο τρίμηνο, τα οποία δημοσιεύτηκαν μετά την υποβολή του σχεδίου, δικαιολογούν περαιτέρω τη διαφορά στον αποπληθωριστή του ΑΕΠ για το 2025.

Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη την ανωτέρω αξιολόγηση των παραδοχών του σχεδίου σε μελλοντικές αξιολογήσεις της συμμόρφωσης με τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών.

Δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου

(27) Σύμφωνα με την ενδεικτική δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου, οι δεσμεύσεις για τις καθαρές δαπάνες θα υλοποιηθούν μέσω της επιδίωξης μιας στρατηγικής προσανατολισμένης στην ανάπτυξη η οποία βασίζεται σε δημόσιες επενδύσεις, διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και σταδιακή εξυγίανση. Το σχέδιο περιλαμβάνει μια πορεία με αναβολή της προσαρμογής και με επεκτατικό προσανατολισμό πολιτικής το 2025 και το 2026. Η επέκταση οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στις υψηλότερες δαπάνες με προσανατολισμό στις επενδύσεις (βλ. πίνακα 6), οι οποίες αντιμετωπίζουν την υποτονική οικονομική ανάπτυξη και τις ανεπαρκείς επενδύσεις και οι οποίες χρηματοδοτούνται σε σημαντικό βαθμό από το νεοσυσταθέν ειδικό ταμείο για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα. Το ειδικό ταμείο προστατεύει τις δαπάνες με προσανατολισμό στις επενδύσεις, επιτρέποντας δαπάνες στο ειδικό ταμείο, μόνο όταν οι επενδυτικές δαπάνες στον βασικό ομοσπονδιακό προϋπολογισμό υπερβαίνουν το δέκα τοις εκατό των συνολικών δαπανών του (μετά την αφαίρεση των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και ορισμένων στοιχείων που σχετίζονται με την άμυνα). Η δημοσιονομική επέκταση ακολουθείται από σημαντικές προσπάθειες εξυγίανσης το 2027, το 2028 και το 2029. Η στρατηγική εξυγίανσης βασίζεται σε υψηλότερα έσοδα με μέτρα που ενισχύουν την ανάπτυξη, όπως η μείωση του γραφειοκρατικού κόστους κατά 25 % μέσω της ψηφιοποίησης και της νομικής απλούστευσης, η κάλυψη των χρηματοδοτικών κενών στον τομέα των κεφαλαίων επέκτασης και καινοτομίας και η διεύρυνση της προσφοράς ειδικευμένου εργατικού δυναμικού μέσω κινήτρων για την αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και βελτιωμένων διαδικασιών μετανάστευσης. Στο σκέλος των δαπανών, το μεσοπρόθεσμο σχέδιο αναφέρει την πρόθεση της κυβέρνησης να προβαίνει σε επαναλαμβανόμενη επανεξέταση και εξορθολογισμό όλων των επιδοτήσεων και των χρηματοδοτικών προγραμμάτων, να ενοποιήσει τις κοινωνικές παροχές και να μειώσει το προσωπικό των υπουργείων και της διοίκησης του εθνικού κοινοβουλίου κατά τουλάχιστον 8 % έως το 2029. Ο προσδιορισμός αυτών των προθέσεων και των μέτρων πολιτικής προς έγκριση πρέπει να επιβεβαιώνεται ή να προσαρμόζεται και να προσδιορίζεται ποσοτικά στους ετήσιους προϋπολογισμούς.

Σύνολο μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων του σχεδίου στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής

(28) Στο σχέδιο η Γερμανία δεσμεύεται για ένα σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, με στόχο τη βελτίωση της δυνητικής μεγέθυνσης και της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών, δέσμευση στην οποία στηρίζεται παράταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής από τέσσερα σε επτά έτη.

Το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής αποτελείται από δύο δεσμεύσεις του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΣΑΑ) της Γερμανίας, καθώς και από 15 νέες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Το σύνολο αυτό περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα (βλ. επίσης παράρτημα ΙΙ):

— Ομάδα εργασίας του ομοσπονδιακού κράτους και των ομόσπονδων κρατών για αποτελεσματική δημόσια διοίκηση: Το μέτρο αποτελεί δέσμευση στο πλαίσιο του ΣΑΑ (μέτρο 6.2.1) για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης και τη βελτίωση του συντονισμού των διαδικασιών σχεδιασμού και αδειοδότησης σε ομοσπονδιακό επίπεδο και σε επίπεδο ομόσπονδων κρατών. Τα δύο πρώτα στάδια συνίστανται στη δημοσίευση των εκθέσεων προόδου της ομάδας εργασίας έως το 2021 και το 2022, αντίστοιχα. Όσον αφορά το τρίτο στάδιο, τουλάχιστον το 80 % των μέτρων της δεύτερης έκθεσης προόδου πρέπει να έχει εφαρμοστεί έως το πρώτο τρίμηνο του 2025.

— Νόμος για την υπεράκτια αιολική ενέργεια: Το μέτρο αποτελεί δέσμευση στο πλαίσιο του ΣΑΑ (μέτρο 7.1.5) για τη δημιουργία των απαιτούμενων συνθηκών με στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης υπεράκτιων ανεμογεννητριών. Το πρώτο τρίμηνο του 2023 άρχισε να ισχύει ο νόμος για την υπεράκτια αιολική ενέργεια, ο οποίος οδήγησε στη μείωση των εμποδίων στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των αναγκαίων υποδομών δικτύου μέσω της απλούστευσης των διαδικασιών σχεδιασμού και αδειοδότησης για τα σχετικά έργα.

— Θέση σε λειτουργία του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα: Η μεταρρύθμιση αποσκοπεί στην ενίσχυση του δημοσιονομικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των επειγουσών αναγκών δημόσιων επενδύσεων σε εθνικές υποδομές. Μετά τη δημιουργία του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα, η νομοθεσία που θεσπίζει τους κανόνες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να δαπανώνται τα κονδύλια, ιδίως το κριτήριο της προσθετικότητας για τις επενδύσεις, θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ έως το τρίτο τρίμηνο του 2025.

— Επίδομα έρευνας με σκοπό τη στήριξη της έρευνας και ανάπτυξης: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην ενίσχυση των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης των επιχειρήσεων μέσω φορολογικών κινήτρων. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει τη θέσπιση νόμου με σκοπό την επέκταση της φορολογικής βάσης και των επιλέξιμων δαπανών για το επίδομα έρευνας έως το πρώτο τρίμηνο του 2026.

— Μείωση του διοικητικού φόρτου: Στόχος του μέτρου αυτού είναι η μείωση του γραφειοκρατικού φόρτου για τις επιχειρήσεις, τους πολίτες και τη διοίκηση. Τα διορθωτικά μέτρα θα ομαδοποιηθούν σε νόμους για τη μείωση του διοικητικού φόρτου. Η νομοθεσία αναμένεται να εγκριθεί έως το τέταρτο τρίμηνο του 2027.

— Απλούστευση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις για τις ένοπλες δυνάμεις: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη μείωση της γραφειοκρατίας και στη διευκόλυνση των επενδύσεων μέσω της απλούστευσης της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις για τις ομοσπονδιακές ένοπλες δυνάμεις, με την επέκταση του πεδίου εφαρμογής των απλουστευμένων διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, καθώς και την επιτάχυνση και την ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Η νομοθεσία αναμένεται να τεθεί σε ισχύ έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026.

— Απλούστευση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις: Όπως και το προηγούμενο μέτρο, η μεταρρύθμιση αυτή αποσκοπεί στη μείωση της γραφειοκρατίας και στη διευκόλυνση των επενδύσεων μέσω της απλούστευσης της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, με την επέκταση του πεδίου εφαρμογής των απλουστευμένων διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, καθώς και την επιτάχυνση και την ψηφιοποίηση των διαδικασιών. Η νομοθεσία αναμένεται να τεθεί σε ισχύ έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026.

— Διευκόλυνση της απασχόλησης μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού, καθώς και στην άρση των αντικινήτρων για συνέχιση της εργασίας μετά την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την άρση της απαγόρευσης που αφορά την προηγούμενη απασχόληση (απαγόρευση στους εργοδότες να προσφέρουν σύμβαση ορισμένου χρόνου χωρίς αντικειμενικό λόγο σε εργαζομένους τους οποίους απασχολούσαν προηγουμένως), ώστε να διευκολυνθεί η προσωρινή επιστροφή στην αγορά εργασίας μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026.

— Ψηφιακή υπηρεσία μίας στάσης για ειδικευμένους υπηκόους τρίτων χωρών: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού μέσω της διευκόλυνσης της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει τη δημιουργία κεντρικής πλατφόρμας ΤΠ για αλλοδαπούς επαγγελματίες, η οποία αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία έως το τέταρτο τρίμηνο του 2029.

— Επέκταση των ευκαιριών απασχόλησης για τους προσωρινά διαμένοντες: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού μέσω της αύξησης της συμμετοχής των προσφύγων στην αγορά εργασίας. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει τη μείωση της απαγόρευσης εργασίας για τους πρόσφυγες σε τρεις μήνες κατ' ανώτατο όριο, με την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας έως το τέταρτο τρίμηνο του 2028.

— Επέκταση του φόρου καπνού: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην εξασφάλιση φορολογικών εσόδων και στην ενίσχυση της προστασίας της δημόσιας υγείας. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει τη θέσπιση νόμου για την επέκταση του μοντέλου φορολόγησης του καπνού έως το τέταρτο τρίμηνο του 2026.

— Διευκόλυνση των επενδύσεων σε κατοικίες (επιτάχυνση της κατασκευής κατοικιών): Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην αύξηση των επενδύσεων σε κατοικίες μέσω της απλούστευσης των κανονισμών για την κατασκευή κατοικιών. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την απλούστευση της νομοθεσίας για την κατασκευή κατοικιών μέσω προσωρινών εξαιρέσεων από τους κανόνες, πιο ευέλικτου σχεδιασμού, διευρυμένων ειδικών κανονισμών και σαφέστερων κατευθυντήριων γραμμών για ζητήματα που αφορούν τον θόρυβο έως το πρώτο τρίμηνο του 2026.

— Σύσταση εταιρείας επιχειρηματικού κεφαλαίου υποστηριζόμενης από το κράτος: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης των νεοφυών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση μέσω της κινητοποίησης κεφαλαίων από θεσμικούς επενδυτές. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την έναρξη της συγκέντρωσης κεφαλαίων για το «Ταμείο Ανάπτυξης ΙΙ» που απευθύνεται σε θεσμικούς επενδυτές, ενώ το κράτος λειτουργεί ως βασικός επενδυτής, έως το τέταρτο τρίμηνο του 2026.

— Έκθεση σχετικά με τις κρατικές επιδοτήσεις: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στη διευκόλυνση της χάραξης δημοσιονομικής πολιτικής μέσω της ανάδειξης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των επιδοτήσεων. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει τη δημοσίευση δύο ομοσπονδιακών εκθέσεων για τις επιδοτήσεις στις οποίες αναλύεται ο αντίκτυπος των επιδοτούμενων προγραμμάτων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική επιδοτήσεων, έως το τέταρτο τρίμηνο του 2025 και το τρίτο τρίμηνο του 2027.

— Επανεξετάσεις των δαπανών: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην τεκμηρίωση της χάραξης δημοσιονομικής πολιτικής μέσω του εντοπισμού πιθανών τομέων εξοικονόμησης κόστους και της εκ νέου ευθυγράμμισης των υφιστάμενων δαπανών με τις νέες προτεραιότητες δαπανών. Η πρώτη επανεξέταση των δαπανών (η οποία είναι η 12η επανεξέταση των δαπανών από το Υπουργείο Οικονομικών) θα επικεντρωθεί στη βελτίωση της κατάρτισης του προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων. Θα δημοσιευτεί έως το τέταρτο τρίμηνο του 2025. Στο πλαίσιο των προσεχών επανεξετάσεων των δαπανών (τουλάχιστον δύο) θα εξεταστούν βασικοί τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων των υφιστάμενων μέτρων, των προγραμμάτων στήριξης και των θεσμοθετημένων υπηρεσιών, καθώς και οριζόντια θέματα που καλύπτουν ολόκληρο τον προϋπολογισμό. Θα δημοσιευτούν το αργότερο έως το τέταρτο τρίμηνο του 2028 και το τέταρτο τρίμηνο του 2029. Οι επανεξετάσεις των δαπανών εστιάζουν στους στόχους και στον αντίκτυπο των ομοσπονδιακών δαπανών, και με τον τρόπο αυτόν προετοιμάζουν το έδαφος για τη βελτίωση της διαχείρισης του προϋπολογισμού με γνώμονα τους στόχους και τα αποτελέσματα. Τα συμπεράσματα και οι συστάσεις των επανεξετάσεων των δαπανών θα εφαρμοστούν στη διαδικασία δημοσιονομικού σχεδιασμού.

— Βελτίωση των συνθηκών για επενδύσεις στη γεωθερμική ενέργεια: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην άρση των εμποδίων στις επενδύσεις μέσω της απλούστευσης της ρύθμισης που αφορά τις επενδύσεις στη γεωθερμική ενέργεια. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης μέσω της θέσπισης νομοθετικής πράξης για την επιτάχυνση των επενδύσεων στη γεωθερμική ενέργεια έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026.

— Βελτίωση των συνθηκών για τις επενδύσεις στο υδρογόνο: Το μέτρο αυτό αποσκοπεί στην άρση των εμποδίων στις επενδύσεις μέσω της απλούστευσης της ρύθμισης που αφορά τις επενδύσεις στο υδρογόνο. Η μεταρρύθμιση περιλαμβάνει την απλούστευση του σχεδιασμού, της αδειοδότησης και των σχετικών διαδικασιών σύναψης συμβάσεων μέσω της θέσπισης νομοθετικής πράξης για την επιτάχυνση των επενδύσεων στο υδρογόνο έως το τρίτο τρίμηνο του 2026.

(29) Σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, κάθε μεταρρυθμιστική και επενδυτική δέσμευση στην οποία στηρίζεται παράταση της περιόδου προσαρμογής περιγράφεται με επαρκή βαθμό λεπτομέρειας, είναι εμπροσθοβαρής, χρονικά προσδιορισμένη και επαληθεύσιμη.

(30) Οι δεσμεύσεις του ΣΑΑ στις οποίες στηρίζεται η παράταση περιλαμβάνουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και στην ενίσχυση του αναπτυξιακού δυναμικού της οικονομίας. Επιπλέον, η Γερμανία δεσμεύεται να συνεχίσει τη μεταρρυθμιστική προσπάθεια κατά την περίοδο που καλύπτεται από το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο και να διατηρήσει τα επίπεδα των εθνικά χρηματοδοτούμενων επενδύσεων που επιτεύχθηκαν κατά την περίοδο η οποία καλύπτεται από το ΣΑΑ (βλ. κατωτέρω πίνακα 6). Οι δεσμεύσεις θα παρακολουθούνται καθ' όλη τη διάρκεια εφαρμογής του σχεδίου. Επομένως, οι δεσμεύσεις στο πλαίσιο του ΣΑΑ μπορούν να ληφθούν υπόψη για την παράταση της περιόδου προσαρμογής, όπως προβλέπεται στο άρθρο 36 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(31) Το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση αναμένεται να βελτιώσει τη δυνητική μεγέθυνση και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της Γερμανίας με βιώσιμο τρόπο, όπως απαιτεί το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Το σχέδιο εκτιμά ότι η δέσμη μέτρων θα έχει θετικό οικονομικό αντίκτυπο της τάξης του 1,0 % περίπου του ΑΕΠ του 2029 το 2029. Η εκτίμηση αυτή πραγματοποιήθηκε με τη χρήση των μοντέλων δυναμικής στοχαστικής γενικής ισορροπίας της Επιτροπής (QUEST III). Τα περισσότερα από τα αποτελέσματα όσον αφορά την ανάπτυξη προκύπτουν από τρία μέτρα:

— Η θέση σε λειτουργία του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα αναμένεται να συμβάλει σε υψηλότερο μερίδιο επενδύσεων, το οποίο εκτιμάται ότι θα αυξήσει το ΑΕΠ κατά την περίοδο του σχεδίου. Η εκτίμηση συνάδει με την ανάλυση που παρέχεται στις εαρινές προβλέψεις 2025 της Επιτροπής σχετικά με τον μακροοικονομικό αντίκτυπο του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα.

— Οι νομοθετικές πράξεις για τη μείωση του διοικητικού φόρτου και οι απλουστεύσεις της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις αποσκοπούν στη βελτίωση της αποδοτικότητας και στην επίτευξη αύξησης της παραγωγικότητας. Η μείωση των γενικών εξόδων οδηγεί σε μεγαλύτερη κερδοφορία των επιχειρήσεων. Αυτό συνάδει με τις δημοσιευμένες εκτιμήσεις για τον αντίκτυπο της μείωσης του διοικητικού φόρτου ([13]). Ο κίνδυνος μείωσης της συνολικής απασχόλησης φαίνεται χαμηλός, διότι η γερμανική αγορά εργασίας παρουσιάζει στενότητα.

— Τα μέτρα για τη διευκόλυνση της μετανάστευσης ειδικευμένων εργαζόμενων και την επέκταση των ευκαιριών εργασίας για τους πρόσφυγες αναμένεται να βελτιώσουν την προσφορά εργατικού δυναμικού και, ως εκ τούτου, την ανάπτυξη. Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται σε σενάρια από δύο μελέτες σχετικά με τις μεταναστευτικές μετακινήσεις, μία από τις οποίες εκπονήθηκε από το Ινστιτούτο Kiel κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομίας. ([14])

Συνολικά, το σχέδιο αναμένεται να βελτιώσει το δυναμικό ανάπτυξης και ανθεκτικότητας της οικονομίας, αντιμετωπίζοντας αδυναμίες που είχαν εντοπιστεί προηγουμένως, όπως η έλλειψη επενδύσεων και η μείωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού.

(32) Το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση αναμένεται να στηρίξει τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, όπως απαιτείται από το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Η κυβέρνηση αναμένει ότι το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων θα έχει δημοσιονομικό αντίκτυπο ύψους 0,2 % του ονομαστικού ΑΕΠ ετησίως, που θα ανέλθει μέχρι το 1,0 % του ονομαστικού ΑΕΠ του 2024 κατά την περίοδο 2025–2029. Ο αντίκτυπος αυτός αφορά κυρίως έμμεσα αποτελέσματα (0,9 %), γεγονός που αντικατοπτρίζει την εστίαση σε μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη. Η επέκταση του φόρου καπνού θα αυξήσει τα φορολογικά έσοδα. Επιπλέον, οι επανεξετάσεις των δαπανών και η επανεξέταση των επιδοτήσεων θα συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων οικονομικών.

([13]) Βλ. π.χ. Roeger et al. (2008): Structural Reforms in the EU: A simulation-based analysis using the QUEST model with endogenous growth (Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην ΕΕ: Ανάλυση βάσει προσομοίωσης με χρήση του μοντέλου QUEST με ενδογενή ανάπτυξη), https://ec.europa.eu/economy_finance/publications/pages/publication13531_en.pdf.

([14]) Institut für Weltwirtschaft Kiel (2021): Analyse und Prognose von Migrationsbewegungen, https://www.ifw-kiel.de/fileadmin/Dateiverwaltung/IfW-Publications/fis-import/712bf76b-fed4-4ad6-b827-4a5a04f42a3b-wipo_34.pdf; Destatis: 15. Koordinierte Bevölkerungsvorausberechnung, https://www.destatis.de/DE/Themen/Gesellschaft-Umwelt/Bevoelkerung/Bevoelkerungsvorausberechnung/begleitheft.html.

(33) Το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση ανταποκρίνεται στις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ, όπως απαιτείται από το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Τα περισσότερα μέτρα αναμένεται να συμβάλουν στην κοινωνική και οικονομική ανθεκτικότητα, σύμφωνα με τις αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Επιπλέον, οι νόμοι για την επιτάχυνση των επενδύσεων στη γεωθερμική ενέργεια και το υδρογόνο συμβάλλουν σε μια δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, καθώς και στη διασφάλιση της ενεργειακής ασφάλειας, από κοινού με τον νόμο για την υπεράκτια αιολική ενέργεια. Η απλούστευση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις και η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων για τις ένοπλες δυνάμεις αφορά τη δημιουργία αμυντικών ικανοτήτων.

(34) Το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση ανταποκρίνεται στις σχετικές ([15]) ΣΑΧ που έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, όπως απαιτείται από το άρθρο 14 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Ειδικότερα, το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση ανταποκρίνεται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που αφορούν:

— δημοσιονομικές-διαρθρωτικές συστάσεις μέσω μεταρρυθμίσεων που διευκολύνουν τις δημόσιες επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένης της θέσης σε λειτουργία του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα και της απλούστευσης της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις, καθώς και της επέκτασης του φόρου καπνού, των επανεξετάσεων των δαπανών και της έκθεσης σχετικά με τις κρατικές επιδοτήσεις·

— συστάσεις όσον αφορά τον μετασχηματισμό της οικονομίας με την επέκταση του επιδόματος έρευνας με σκοπό τη στήριξη της έρευνας και ανάπτυξης, τη μείωση του διοικητικού φόρτου, μεταξύ άλλων με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, τη διευκόλυνση των στεγαστικών επενδύσεων και τη δημιουργία εταιρείας επιχειρηματικού κεφαλαίου υποστηριζόμενης από το κράτος·

— σύσταση όσον αφορά την πράσινη μετάβαση για τη μείωση της συνολικής εξάρτησης από εισαγόμενα ορυκτά καύσιμα και τη διευκόλυνση του ρόλου της ανανεώσιμης ενέργειας στο ενεργειακό σύστημα με τη βελτίωση των συνθηκών για τις επενδύσεις σε υπεράκτια αιολική ενέργεια, γεωθερμική ενέργεια και υδρογόνο, καθώς και για τον εξηλεκτρισμό και την ευελιξία·

— σύσταση σχετικά με την αγορά εργασίας με τη διευκόλυνση της απασχόλησης μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, με ψηφιακή υπηρεσία μίας στάσης για ειδικευμένους υπηκόους τρίτων χωρών και με επέκταση των ευκαιριών εργασίας για τους προσωρινά διαμένοντες.

(35) Το σχέδιο διασφαλίζει τη διατήρηση του σχεδιαζόμενου συνολικού επιπέδου των εθνικά χρηματοδοτούμενων δημόσιων επενδύσεων που πραγματοποιούνται κατά μέσο όρο κατά την περίοδο που καλύπτεται από το ΣΑΑ, όπως απαιτείται βάσει του άρθρου 14 παράγραφος 2 στοιχείο ε) του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

Πίνακας 6: Εθνικά χρηματοδοτούμενες δημόσιες επενδύσεις στο σχέδιο (% του ΑΕΠ)

Μέσο επίπεδο κατά την περίοδο που καλύπτεται από το ΣΑΑ (2021—2026) (*)	2025	2026	2027	2028	2029	Μέσος όρος κατά τη διάρκεια του σχεδίου
2,9	3,3	3,5	3,5	3,7	3,8	3,5

(*) Θεωρείται και γίνεται δεκτό ότι οι δύο περίοδοι θα αλληλεπικαλύπτονται. Η απαίτηση διατήρησης του επιπέδου των επενδύσεων πρόκειται να εφαρμοστεί στα έτη μετά τη λήξη της διάρκειας ζωής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Πηγή: Μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας.

([15]) Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις που θεωρούνται «συναφείς» είναι συστάσεις: i) που αναφέρονται στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου για την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ και ii) που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο το 2025.

(36) Τέλος, το σύνολο των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση μπορεί να θεωρηθεί συνεπές με τις δεσμεύσεις του ΣΑΑ και του συμφώνου εταιρικής σχέσης που έχει συμφωνηθεί βάσει του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, όπως απαιτείται σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(37) Εν κατακλείδι, το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται παράταση της περιόδου προσαρμογής εκτιμάται ότι πληροί, συνολικά, τα κριτήρια του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Ως εκ τούτου, η περίοδος προσαρμογής μπορεί να παραταθεί από τέσσερα σε επτά έτη, όπως προτείνεται στο σχέδιο.

Λοιπές μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές προθέσεις στο σχέδιο που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης

(38) Εκτός από το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής, το σχέδιο περιγράφει τις προθέσεις πολιτικής σχετικά με την υλοποίηση άλλων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ιδίως στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, και λαμβάνουν υπόψη τις κοινές προτεραιότητες της Ένωσης. Το σχέδιο περιλαμβάνει 35 μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, εκ των οποίων τέσσερις λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις του σχεδίου βασίζονται εν μέρει σε υφιστάμενο έγγραφο κυβερνητικής στρατηγικής [«Responsibility for Germany, Coalition Agreement between CDU, CSU and SPD, 21. Legislative period» (Ευθύνη για τη Γερμανία, Συμφωνία συμμαχίας μεταξύ των CDU, CSU και SPD, 21η νομοθετική περίοδος)]. ([16])

(39) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα για μια δίκαιη πράσινη και ψηφιακή μετάβαση, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για το κλίμα που ορίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1119, το σχέδιο προβλέπει μέτρα κατάρτισης, για παράδειγμα, σχετικά με την ψηφιοποίηση της κατάρτισης και την ενθάρρυνση της ψηφιακής συμμετοχής των εκπαιδευομένων. Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν στην επέκταση των ψηφιακών δικτύων μέσω της διαπίστωσης της ύπαρξης υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος για την επέκταση του δικτύου και της απλούστευσης του σχεδιασμού και της έγκρισης. Επίσης, το σχέδιο αποσκοπεί στη βελτίωση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη με την καθιέρωση επιγραμμικών διαδικασιών στον τομέα της αστικής δικαιοσύνης, καθώς και στην απλούστευση των συμβολαιογραφικών διαδικασιών με τη θέσπιση ψηφιακής διαδικασίας επαλήθευσης της γνησιότητας εγγράφων για συμβολαιογράφους και άλλων εγγράφων. Το σχέδιο περιλαμβάνει επίσης τη θέσπιση κοινών ψηφιακών προτύπων για τη δημόσια διοίκηση με σκοπό τη διασφάλιση ομοιόμορφης και απρόσκοπτης πρόσβασης σε διοικητικές υπηρεσίες (που περιλαμβάνεται στο ΣΑΑ), καθώς και νόμου για τον εκσυγχρονισμό και την ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της αδήλωτης εργασίας.

Το σχέδιο περιγράφει επίσης μέτρα για την ενθάρρυνση της κατασκευής σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με δυνατότητα κατανομής, της ανάπτυξης, της μετατροπής και της κατασκευής νέων κλιματικά ουδέτερων δικτύων θέρμανσης (που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ), καθώς και της στοχευμένης επέκτασης των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει δέσμη μέτρων που αποσκοπούν στη μείωση των φορολογικών συνιστωσών των τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας για τους εμπορικούς καταναλωτές και στη διασφάλιση μεγαλύτερης συμμετοχής του κράτους στο κόστος του δικτύου, με σκοπό τη συμβολή στην ανταγωνιστικότητα και τον εξηλεκτρισμό, στη βελτίωση του κανονιστικού περιβάλλοντος για τη δέσμευση και αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα (CCS/CCU) και στη συνέχιση της χρηματοδότησης για τη θέρμανση και την ανακαίνιση αποδοτικών κτιρίων (που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ), καθώς και στην αύξηση της ομοσπονδιακής χρηματοδότησης για αποδοτικά και κλιματικά ουδέτερα δίκτυα θέρμανσης. Το σχέδιο προβλέπει την αποκατάσταση του σιδηροδρομικού δικτύου με την αναβάθμιση των γραμμών υψηλών επιδόσεων. Για την ενίσχυση της διακυβέρνησης και του μακροπρόθεσμου επενδυτικού σχεδιασμού στον σιδηροδρομικό τομέα, το σχέδιο εισάγει το «Infraplan» ως δεσμευτικό χρηματοδοτικό εργαλείο που δίνει προτεραιότητα σε μελλοντικά έργα. Η ηλεκτροκίνηση θα προωθηθεί με φορολογικά κίνητρα, απαλλαγές από τον φόρο αυτοκινήτων, στοχευμένη στήριξη για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος και επενδύσεις σε υποδομές φόρτισης και σε εμπορευματικές μεταφορές μηδενικών εκπομπών (που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ). Τέλος, το σχέδιο στηρίζει την καινοτομία και την τεχνολογική πρόοδο δίνοντας προτεραιότητα στη χρηματοδότηση της έρευνας στο πλαίσιο του θεματολογίου υψηλής τεχνολογίας, με έμφαση σε βασικές τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η βιοτεχνολογία και οι κλιματικές λύσεις, και προωθώντας ισχυρότερους δεσμούς μεταξύ έρευνας και βιομηχανίας. Τα μέτρα αυτά και άλλα μέτρα του σχεδίου έχουν ως στόχο να συμβάλουν στην εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2025 για τις δεξιότητες, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την εκπαίδευση ενηλίκων, τη δημόσια διοίκηση, τις ψηφιακές υποδομές, την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και των δημόσιων υπηρεσιών, την ενεργειακή απόδοση, τις μεταφορές, την ανανεώσιμη ενέργεια, τις ενεργειακές υποδομές και τα ενεργειακά δίκτυα και την έρευνα και την καινοτομία.

([16]) Verantworung für Deutschland, Koalitionsvertrag zwischen CDU, CSU und SPD, 21. Legislaturperiode, https://www.koalitionsvertrag2025.de/sites/www.koalitionsvertrag2025.de/files/koav_2025.pdf.

(40) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένου του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση των κινήτρων απασχόλησης και στην επιτάχυνση της ένταξης στην αγορά εργασίας μέσω της αναδιάρθρωσης της βασικής εισοδηματικής στήριξης (Grundsicherung) για τα άτομα που αναζητούν εργασία. Η επιτροπή για τη μεταρρύθμιση του κράτους πρόνοιας αναμένεται να υποβάλει συστάσεις για τον εκσυγχρονισμό και τη μείωση της γραφειοκρατίας στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας και στη διοίκησή του. Προκειμένου να αυξηθούν τα κίνητρα για την επέκταση της αμειβόμενης απασχόλησης, το σχέδιο προβλέπει τη θέσπιση φορολογικών απαλλαγών για τις προσαυξήσεις λόγω υπερωριακής εργασίας. Επιπλέον, το σχέδιο προβλέπει επίσης μέτρα για την ισότητα μέσω της εκπαίδευσης, όπως η παροχή στοχευμένης στήριξης σε σχολεία με υψηλό ποσοστό κοινωνικά μειονεκτούντων μαθητών, η πρόσθετη στήριξη για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (στο εξής: ΠΕΦ) σε μειονεκτούσες περιοχές και για δομές που επικεντρώνονται στην προώθηση της γλωσσικής ανάπτυξης των παιδιών, καθώς και για τη βελτίωση των υποδομών για όλες τις δομές ΠΕΦ. Επιπλέον, το σχέδιο προβλέπει δέσμη μέτρων κατάρτισης για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, για παράδειγμα, με σκοπό την ενίσχυση της επαγγελματικής κατάρτισης και της διά βίου μάθησης, σχετικά με την ψηφιοποίηση της κατάρτισης και τη στήριξη της ενδοεταιρικής κατάρτισης. Για τη βελτίωση των εκπαιδευτικών ευκαιριών, το σχέδιο επεκτείνει το επενδυτικό πρόγραμμα για την ολοήμερη σχολική φροντίδα. Επιπλέον, οι διαδικασίες για τις υποδομές θα επιταχυνθούν μέσω εναρμονισμένου δικονομικού δικαίου. Ως περαιτέρω βήμα για τη μείωση της γραφειοκρατίας, θα καθιερωθούν έλεγχοι για τη βελτίωση των διαδικασιών προκειμένου να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν τα μεγαλύτερα εμπόδια στις διοικητικές διαδικασίες. Οι κοινωνικές παροχές θα ευθυγραμμιστούν καλύτερα και θα ψηφιοποιηθούν, ώστε να απλουστευθεί η πρόσβαση και να μειωθεί η γραφειοκρατία. Το σχέδιο αποσκοπεί στη μείωση του κόστους ηλεκτρικής ενέργειας μέσω φορολογικών ελαφρύνσεων και ομοσπονδιακής συγχρηματοδότησης των τελών δικτύου, και στη στήριξη του εξηλεκτρισμού. Η μακροπρόθεσμη ιδιωτική αποταμίευση θα υποστηριχθεί με τη θέσπιση δυνατότητας πρόωρης έναρξης συνταξιοδοτικής αποταμίευσης για τα παιδιά. Το σχέδιο προβλέπει την ένταξη των προσφάτως αυτοαπασχολούμενων στο εκ του νόμου προβλεπόμενο συνταξιοδοτικό σύστημα με σκοπό την ενίσχυση της ασφάλειας των ηλικιωμένων. Αποσκοπεί επίσης στην αύξηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού με την παροχή φορολογικών κινήτρων για εργασία μετά την ηλικία συνταξιοδότησης. Η πρόσβαση στην περίθαλψη θα βελτιωθεί μέσω της μεταρρύθμισης του συστήματος πρωτοβάθμιας περίθαλψης και των υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης και διάσωσης και της αναδιάρθρωσης των νοσοκομείων, ενώ η μεταρρύθμιση στον τομέα της μακροχρόνιας περίθαλψης αποσκοπεί στη διασφάλιση της βιωσιμότητας και στη μείωση των επιβαρύνσεων για τους καταβάλλοντες εισφορά. Το σιδηροδρομικό δίκτυο πρόκειται να εκσυγχρονιστεί μέσω στοχευμένης αποκατάστασης γραμμών. Οι επιχειρηματικές επενδύσεις θα τονωθούν με την επαναφορά της ταχύτερης απόσβεσης και τη μείωση των συντελεστών φορολογίας εταιρειών. Η πρόσβαση σε χρηματοδότηση θα επεκταθεί με τη βελτίωση της χρηματοδότησης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) και τις νεοφυείς επιχειρήσεις.

Τέλος, το σχέδιο στηρίζει την καινοτομία δίνοντας προτεραιότητα στην έρευνα σε βασικές τεχνολογίες, όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η βιοτεχνολογία και η κλιματική τεχνολογία. Στόχος αυτών και άλλων μέτρων του σχεδίου είναι να συμβάλουν στην υλοποίηση των συστάσεων ανά χώρα του 2025 σχετικά με τη φορολογική πολιτική, το επιχειρηματικό περιβάλλον, τα συνταξιοδοτικά συστήματα και την ενεργό γήρανση, τη δημόσια διοίκηση, τη λειτουργία της αγοράς εργασίας, τις δεξιότητες, την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την εκπαίδευση ενηλίκων, την εκπαίδευση, τις ενεργειακές υποδομές και τα ενεργειακά δίκτυα, την έρευνα και την καινοτομία και τις μεταφορές. Τα μέτρα του σχεδίου αποσκοπούν επίσης να συμβάλουν στη βελτίωση της οικονομικής προσιτότητας της στέγασης μέσω του στόχου για αύξηση της προσφοράς κατοικιών.

(41) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα της ενεργειακής ασφάλειας, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που αποσκοπούν στη βελτίωση της ανθεκτικότητας και της ευελιξίας του ενεργειακού συστήματος. Το σχέδιο περιγράφει μέτρα για την ενθάρρυνση της κατασκευής σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με δυνατότητα κατανομής, καθώς και της ανάπτυξης, μετατροπής και κατασκευής νέων κλιματικά ουδέτερων δικτύων θέρμανσης (που περιλαμβάνονται στο ΣΑΑ). Το σχέδιο περιλαμβάνει επίσης μέτρα για τη στοχευμένη και φιλική προς το σύστημα ανάπτυξη δικτύων και αποθήκευσης, με στόχο την ευθυγράμμιση της επέκτασης του δικτύου με τη ζήτηση ηλεκτρικής ενέργειας και την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας. Στόχος αυτών και άλλων μέτρων που περιλαμβάνονται στο σχέδιο είναι να συμβάλουν στην υλοποίηση των ειδικών ανά χώρα συστάσεων του 2025 για την ανανεώσιμη ενέργεια, τις ενεργειακές υποδομές και τα ενεργειακά δίκτυα, την ενεργειακή απόδοση και τις μεταφορές.

(42) Όσον αφορά την κοινή προτεραιότητα για τις αμυντικές ικανότητες, το σχέδιο περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που στηρίζουν την παράταση της περιόδου προσαρμογής (βλ. αιτιολογική σκέψη 32).

(43) Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει άλλα μέτρα πολιτικής που βαίνουν πέραν των κοινών προτεραιοτήτων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων ενός συμφώνου ομοσπονδιακού κράτους και ομόσπονδων κρατών για την επιτάχυνση των διαδικασιών σχεδιασμού και αδειοδότησης, της επέκτασης των κανόνων για τον περιορισμό της συνολικής κανονιστικής επιβάρυνσης και της ενίσχυσης του εθνικού ρυθμιστικού συμβουλίου ελέγχου με στόχο τη βελτίωση της εποπτείας των κανονιστικών επιπτώσεων.

(44) Το σχέδιο παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη συνέπεια και, κατά περίπτωση, τη συμπληρωματικότητα με το ΣΑΑ της Γερμανίας. Το σχέδιο περιλαμβάνει μέτρα του ΣΑΑ, όπως η ανάπτυξη, η μετατροπή και η κατασκευή νέων κλιματικά ουδέτερων δικτύων θέρμανσης και η συνέχιση της χρηματοδότησης για θέρμανση και ανακαίνιση αποδοτικών κτιρίων. Επιπλέον, περιλαμβάνει την προώθηση της ηλεκτροκίνησης με φορολογικά κίνητρα, απαλλαγές από τον φόρο αυτοκινήτων, στοχευμένη στήριξη για νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος και επενδύσεις σε υποδομές φόρτισης και εμπορευματικές μεταφορές μηδενικών εκπομπών. Τέλος, περιλαμβάνει τη θέσπιση κοινών ψηφιακών προτύπων για τη δημόσια διοίκηση με σκοπό τη διασφάλιση ομοιόμορφης και απρόσκοπτης πρόσβασης σε διοικητικές υπηρεσίες.

(45) Το σχέδιο παρέχει επισκόπηση των αναγκών της Γερμανίας για δημόσιες επενδύσεις που σχετίζονται με τις κοινές προτεραιότητες της ΕΕ. Για τη στήριξη μιας δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, το σχέδιο αναφέρει ότι απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις στους τομείς της ανανεώσιμης ενέργειας, των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας, της ενεργειακής απόδοσης, των υποδομών υδρογόνου, των τεχνολογιών μηδενικών καθαρών εκπομπών και του ψηφιακού εκσυγχρονισμού των δημόσιων υπηρεσιών. Για την ενίσχυση της κοινωνικής και οικονομικής ανθεκτικότητας, απαιτούνται επενδύσεις για τη μείωση των στρατηγικών εξαρτήσεων, την τόνωση της έρευνας και της καινοτομίας και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, ιδίως μέσω της στήριξης βασικών τεχνολογιών, όπως η μικροηλεκτρονική, η τεχνητή νοημοσύνη, η κβαντική τεχνολογία και η βιοτεχνολογία. Για να διασφαλιστεί η ενεργειακή ασφάλεια, οι γερμανικές αρχές αναφέρουν επενδυτικές ανάγκες σχετικά με υποδομές εισαγωγής υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ) και ευέλικτους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής με αέριο με χαμηλές εκπομπές, με στόχο τη στήριξη της μετάβασης και τη μείωση της εξάρτησης από μεμονωμένους προμηθευτές. Για την ανάπτυξη των αμυντικών ικανοτήτων, το σχέδιο προβλέπει σημαντικές επενδύσεις με σκοπό την κάλυψη των ελλείψεων εξοπλισμού, την ενίσχυση της ετοιμότητας των ενόπλων δυνάμεων της Γερμανίας (Bundeswehr) και την εκπλήρωση των δεσμεύσεων έναντι του ΝΑΤΟ, με τη στήριξη του ειδικού ταμείου των Bundeswehr και τη διατήρηση υψηλότερων αμυντικών δαπανών.

ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΡΗΤΡΑΣ ΔΙΑΦΥΓΗΣ

(46) Κατά τη σύνοδο που πραγματοποιήθηκε στις 10 και 11 Μαρτίου 2022 στις Βερσαλλίες, οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων δεσμεύτηκαν να ενισχύσουν τις ευρωπαϊκές αμυντικές ικανότητες μετά τη στρατιωτική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Οι στόχοι αυτοί επαναλαμβάνονται στη στρατηγική πυξίδα για την ασφάλεια και την άμυνα. Στα συμπεράσματά του, της 6ης Μαρτίου 2025, σχετικά με την ευρωπαϊκή άμυνα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εξέφρασε την ικανοποίησή του για την πρόθεση της Επιτροπής να προτείνει ως άμεσο μέτρο την ενεργοποίηση, με συντονισμένο τρόπο, της εθνικής ρήτρας διαφυγής στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

(47) Στην ανακοίνωσή της, της 19ης Μαρτίου 2025 ([17]), η Επιτροπή κάλεσε όλα τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν την ευελιξία που παρέχει η εθνική ρήτρα διαφυγής με συντονισμένο τρόπο, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί ο αντίκτυπος για τις αμυντικές ικανότητες της ΕΕ. Η ευελιξία αυτή αποσκοπεί να διευκολύνει τη μετάβαση σε υψηλότερα επίπεδα αμυντικών δαπανών σε μόνιμη βάση. Σύμφωνα με την εν λόγω ανακοίνωση, η ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να αποκλίνουν από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών τους που καθορίζονται από το Συμβούλιο κατά την έγκριση των μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών-διαρθρωτικών σχεδίων ή κατά τον καθορισμό των οικείων διορθωτικών πορειών στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, στον βαθμό που η απόκλιση αυτή δικαιολογείται από την αύξηση των αμυντικών δαπανών σε σχέση με το έτος αναφοράς, και στον βαθμό που η ετήσια υπέρβαση έως το 2028 δεν θα υπερβεί το 1,5 % του ΑΕΠ. Αυξήσεις πέραν του ποσού αυτού θα υπόκεινται στις συνήθεις αξιολογήσεις συμμόρφωσης. Η θέσπιση μέγιστου ορίου είναι απαραίτητη για να διασφαλίζεται ότι δεν τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών, ενώ παράλληλα να παρέχεται σε όλα τα κράτη μέλη η δυνατότητα να επωφελούνται από την ευελιξία καθώς κινούνται προς υψηλότερο επίπεδο αμυντικών δαπανών. Τα ακριβή ποσά θα καθοριστούν όταν καταστούν διαθέσιμα τα απολογιστικά στοιχεία, ώστε να διασφαλιστεί ότι η πρόσθετη ευελιξία χρησιμοποιείται μόνο για τον επιδιωκόμενο σκοπό.

(48) Στις 24 Απριλίου 2025 η Γερμανία υπέβαλε αίτημα στο Συμβούλιο και την Επιτροπή για την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής δυνάμει του άρθρου 26 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

(49) Στο αίτημα της, η Γερμανία αναφέρει ότι, σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αυξημένες γεωπολιτικές εντάσεις, ο συνεχιζόμενος επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και η απειλή που συνιστά για την ευρωπαϊκή ασφάλεια αποτελούν πρόκληση για την ίδια την ύπαρξη της Ένωσης, η οποία απαιτεί σημαντική αύξηση των αμυντικών δαπανών. Η κατάσταση αυτή αποτελεί εξαιρετική περίσταση που εκφεύγει του ελέγχου των κρατών μελών.

(50) Οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για την άμυνα [διαίρεση 02 της ταξινόμησης των κρατικών λειτουργιών (COFOG)] στη Γερμανία ανήλθαν στο 1,0 % του ΑΕΠ το 2021, στο 1,0 % το 2022 και στο 1,1 % το 2023 (πίνακας 7). Με βάση τις πληροφορίες που παρέχονται στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο, οι δαπάνες της Γερμανίας για την άμυνα το 2024 και το 2025 ανέρχονται σε 1,2 % και 1,5 % του ΑΕΠ αντίστοιχα. Επιπλέον, η Γερμανία προτίθεται να αυξήσει σημαντικά τις αμυντικές δαπάνες της προς τον στόχο του ΝΑΤΟ και να διατηρήσει τις αυξημένες αμυντικές δαπάνες καθ' όλη τη διάρκεια της τρέχουσας κοινοβουλευτικής περιόδου. Επομένως, η αύξηση των αμυντικών δαπανών έχει σημαντική επίπτωση στα δημόσια οικονομικά της Γερμανίας.

([17]) Ανακοίνωση [C(2025) 2000 final] της Επιτροπής της 19ης Μαρτίου 2025.

Πίνακας 7: Συνολικές αμυντικές δαπάνες στη Γερμανία

	2021 α	2022 α	2023 α	2024 β	2025 β
Συνολικές αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης (% του ΑΕΠ)	1,0	1,0	1,1	1,2	1,5

Πηγή: α) Eurostat· β) Πληροφορίες που υπέβαλε στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή η Γερμανία.

(51) Η Γερμανία εκτιμά ότι η αύξηση του λόγου των συνολικών αμυντικών δαπανών προς το ΑΕΠ από το 2021 έως το 2025 θα ανέλθει σε 0,5 εκατοστιαίες μονάδες και, ως εκ τούτου, θα συμβάλει στην επιδείνωση του ισοζυγίου της κυβέρνησης και στην αύξηση του δημόσιου χρέους.

(52) Αν όλες οι υπόλοιπες παράμετροι παραμείνουν σταθερές, η αύξηση των δαπανών κατά την περίοδο που καλύπτεται από την εθνική ρήτρα διαφυγής θα οδηγήσει σε υψηλότερο δημόσιο χρέος και υψηλότερο έλλειμμα στο τέλος της εν λόγω περιόδου. Σύμφωνα με τις ενδεικτικές προβλέψεις της Επιτροπής, και με την παραδοχή, έως το 2028, γραμμικής απορρόφησης του συνόλου της αύξησης των δημόσιων δαπανών που επιτρέπεται από την εθνική ρήτρα διαφυγής, ο λόγος του ελλείμματος προς το ΑΕΠ και ο λόγος του χρέους προς το ΑΕΠ το 2028 θα είναι κατά 2,5 εκατοστιαίες μονάδες και κατά 4,8 εκατοστιαίες μονάδες υψηλότεροι, αντίστοιχα, σε σύγκριση με τα μεγέθη που θα προέκυπταν αν οι καθαρές δαπάνες αυξάνονταν σύμφωνα με τις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής. Λόγω της ανωτέρω αύξησης θα απαιτηθεί πιθανώς πρόσθετη δημοσιονομική προσαρμογή μετά την περίοδο ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής, ώστε να καλυφθούν οι απαιτήσεις του δημοσιονομικού πλαισίου ([18]), μεταξύ άλλων για να διασφαλιστεί ότι ο δείκτης χρέους θα εισέλθει ή θα παραμείνει σε ευλογοφανή καθοδική πορεία έως το τέλος της περιόδου προσαρμογής ή θα παραμείνει σε συνετά επίπεδα κάτω του 60 % του ΑΕΠ και ότι το δημοσιονομικό έλλειμμα θα ανέλθει και θα διατηρηθεί σε ποσοστό κάτω του 3 % του ΑΕΠ μεσοπρόθεσμα. Η Γερμανία αναγνωρίζει ότι, στο μέλλον, οι διαρθρωτικά υψηλότερες αμυντικές δαπάνες ενδέχεται να απαιτήσουν πολιτικές για τη διατήρηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και της συμμόρφωσης με τους δημοσιονομικούς κανόνες μεσοπρόθεσμα. Η περιορισμένη προβλεπόμενη αύξηση των επιπέδων ελλείμματος και χρέους που προκαλείται από την εθνική ρήτρα διαφυγής, σε συνδυασμό με τη δέσμευση της Γερμανίας να εφαρμόσει την αναγκαία προσαρμογή για να εκπληρώσει όλες τις απαιτήσεις του δημοσιονομικού πλαισίου στον επόμενο γύρο σχεδίων, διασφαλίζει τη διατήρηση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών μεσοπρόθεσμα.

(53) Τα δεδομένα για τις αμυντικές δαπάνες της γενικής κυβέρνησης συγκεντρώνονται και δημοσιεύονται από τις εθνικές στατιστικές αρχές και την Eurostat σύμφωνα με τη διεθνή COFOG στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών (ΕΣΛ 2010). Τα δεδομένα αυτά είναι κατάλληλα για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των αμυντικών δαπανών στο δημοσιονομικό έλλειμμα, το δημόσιο χρέος και τις καθαρές δαπάνες, καθώς και τα συναφή με αυτά μεγέθη. Η Eurostat, σε στενή συνεργασία με τις εθνικές στατιστικές αρχές, θα καθιερώσει διαδικασία συλλογής δεδομένων. Το σημείο αφετηρίας θα πρέπει να είναι οι κατηγορίες της COFOG για την άμυνα, λαμβανομένου επίσης υπόψη του ορισμού του ΝΑΤΟ και με διατήρηση της δυνατότητας αποκατάστασης ανωμαλιών οι οποίες ενδεχομένως να οφείλονται σε διαφορές στα αντίστοιχα συστήματα ετήσιας υποβολής στοιχείων. Η διαδικασία συλλογής δεδομένων πρέπει να ευθυγραμμίζεται με τις προθεσμίες υποβολής στοιχείων στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ).

(54) Επιπλέον, για κάποιες από τις συμβάσεις για στρατιωτικό εξοπλισμό που υπογράφονται κατά τη διάρκεια της περιόδου ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής, η παράδοση μπορεί να πραγματοποιείται σε μεταγενέστερο στάδιο, με αποτέλεσμα τα δημόσια οικονομικά να επηρεάζονται μόνο μετά την περίοδο ενεργοποίησης της ρήτρας. Για να καλυφθεί αυτό το ενδεχόμενο, η ευελιξία που χορηγείται βάσει της εθνικής ρήτρας διαφυγής θα πρέπει να ισχύει και για τις αμυντικές δαπάνες που συνδέονται με τις εν λόγω μεταγενέστερες παραδόσεις, υπό τον όρο ότι οι αντίστοιχες συμβάσεις υπογράφηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου ενεργοποίησης της ρήτρας και οι εν λόγω καθυστερημένες αμυντικές δαπάνες παραμένουν κάτω από το γενικό ανώτατο όριο που αναφέρεται ανωτέρω.

(55) Οι δαπάνες που χρηματοδοτούνται από δάνεια παρεχόμενα από το νέο μέσο δράσης για την ασφάλεια στην Ευρώπη (SAFE) για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής αμυντικής βιομηχανίας θα επωφελούνται αυτόματα από την ανωτέρω ευελιξία. Για τον σκοπό αυτόν, τα κράτη μέλη θα αναφέρουν στη Eurostat όλες τις σχετικές με τον τομέα της άμυνας δαπάνες που πραγματοποιούν στο πλαίσιο του μέσου SAFE στις κατηγορίες «αμυντικά προϊόντα» και «άλλα προϊόντα για αμυντικούς σκοπούς», όπως ορίζονται στην πρόταση κανονισμού για τη δημιουργία του μέσου SAFE.

([18]) Βλ. προσθήκη στο θεσμικό έγγραφο 321 της ECFIN: «Assessment of the Fiscal Sustainability Conditions for Member States Requesting the Activation of the National Escape Clause» (Αξιολόγηση της προϋπόθεσης της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών για τα κράτη μέλη που ζητούν την ενεργοποίηση της εθνικής ρήτρας διαφυγής), διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/assessment-fiscal-sustainability-condition-member-states-requesting-activation-national-escape_en.

(56) Η παρούσα σύσταση δεν τροποποιεί τους ορισμούς του δημοσιονομικού ελλείμματος, του δημόσιου χρέους, των καθαρών δαπανών και των συναφών με αυτά μεγεθών. Τα δεδομένα που βασίζονται στα εν λόγω μεγέθη πρέπει να συγκεντρώνονται και να υποβάλλονται από τη Γερμανία σύμφωνα με τους κανονισμούς (ΕΕ) 2024/1263, (ΕΚ) αριθ. 479/2009 και (ΕΕ) αριθ. 549/2013.

Συμπέρασμα της αξιολόγησης της Επιτροπής σχετικά με το εθνικό μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας

(57) Συνολικά, δεδομένης της ενεργοποίησης της εθνικής ρήτρας διαφυγής, η Επιτροπή είναι της άποψης ότι το σχέδιο της Γερμανίας πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ-ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

(58) Το Συμβούλιο εκφράζει ικανοποίηση για το μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό-διαρθρωτικό σχέδιο της Γερμανίας και θεωρεί ότι η πλήρης εφαρμογή του θα συμβάλει στη διασφάλιση υγιών δημόσιων οικονομικών και στη στήριξη της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους, καθώς και της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης.

(59) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση του σχεδίου από την Επιτροπή. Ωστόσο, το Συμβούλιο καλεί την Επιτροπή να υποβάλλει την αξιολόγησή της για τα μελλοντικά σχέδια σε έγγραφο χωριστό από τις συστάσεις της Επιτροπής για συστάσεις του Συμβουλίου.

(60) Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής για την πορεία των καθαρών δαπανών και τις κύριες μακροοικονομικές παραδοχές του σχεδίου, μεταξύ άλλων σε σχέση με την προηγούμενη καθοδήγηση της Επιτροπής, καθώς και τις επιπτώσεις της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου στο δημοσιονομικό έλλειμμα και το δημόσιο χρέος. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την αξιολόγηση της Επιτροπής ότι οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές παραδοχές, αν και διαφέρουν σε ορισμένες περιπτώσεις από τις παραδοχές της Επιτροπής επειδή λαμβάνουν υπόψη επικαιροποιημένα μακροοικονομικά και δημοσιονομικά δεδομένα, είναι συνολικά δεόντως αιτιολογημένες και στηρίζονται σε τεκμηριωμένα οικονομικά επιχειρήματα. Το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση τη γενική δημοσιονομική στρατηγική του σχεδίου και τους κινδύνους για τις προοπτικές, οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πραγμάτωση του μακροοικονομικού σεναρίου και των υποκείμενων παραδοχών, καθώς και την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών του σχεδίου. Το Συμβούλιο σημειώνει επίσης ότι οι γεωπολιτικοί κίνδυνοι ενδέχεται να ασκήσουν πίεση στις αμυντικές δαπάνες.

(61) Το Συμβούλιο αναμένει από τη Γερμανία να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τη δημοσιονομική στρατηγική της ανάλογα με τις ανάγκες, για να εξασφαλίσει την υλοποίηση της πορείας των καθαρών δαπανών της. Το Συμβούλιο αποφασίζει να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις, περιλαμβανομένων εκείνων στις οποίες βασίζεται το σενάριο του σχεδίου.

(62) Το Συμβούλιο θεωρεί ότι απαιτούνται περαιτέρω συζητήσεις για να εξευρεθεί πριν από τον επόμενο γύρο δημοσιονομικής εποπτείας κοινός τόπος όσον αφορά τις επιπτώσεις των σωρευτικών ρυθμών αύξησης των καθαρών δαπανών για την ετήσια εποπτεία.

(63) Το Συμβούλιο εγκρίνει το σύνολο των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων που παρουσίασε η Γερμανία στο μεσοπρόθεσμο σχέδιό της και στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής και χαιρετίζει τις προσπάθειες να ποσοτικοποιηθεί ο αντίκτυπος στην ανάπτυξη και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα. Το Συμβούλιο συμφωνεί με την Επιτροπή ότι το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδυτικών δεσμεύσεων που παρουσίασε η Γερμανία δικαιολογεί παράταση της περιόδου προσαρμογής από τέσσερα σε επτά έτη. Το Συμβούλιο σημειώνει την αξιολόγηση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται παράταση πληροί, συνολικά, τα κριτήρια του άρθρου 14, λαμβανομένης δε υπόψη της μεταβατικής διάταξης του άρθρου 36 παράγραφος 1 στοιχείο δ), του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263. Το Συμβούλιο σημειώνει την αξιολόγηση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία οι μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές δεσμεύσεις αναμένεται να βελτιώσουν τη δυνητική μεγέθυνση και την ανθεκτικότητα της οικονομίας με βιώσιμο τρόπο και να στηρίξουν τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Το Συμβούλιο συνιστά στη Γερμανία να υλοποιήσει στο ακέραιο το σύνολο των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων για να διατηρήσει την παράταση της περιόδου προσαρμογής.

(64) Εκτός από την αξιολόγηση του συνόλου των μεταρρυθμιστικών και επενδυτικών δεσμεύσεων στις οποίες στηρίζεται παράταση της περιόδου προσαρμογής, το Συμβούλιο λαμβάνει υπό σημείωση την περιγραφή της Επιτροπής σχετικά με τις μεταρρυθμιστικές και επενδυτικές ανάγκες και προθέσεις που ανταποκρίνονται στις κύριες προκλήσεις οι οποίες προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και τονίζει ότι είναι σημαντικό να εξασφαλιστεί η υλοποίηση των εν λόγω μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Το Συμβούλιο, με βάση τις εκθέσεις που θα υποβάλλει η Επιτροπή, θα αξιολογεί τις εν λόγω μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και θα παρακολουθεί την υλοποίησή τους στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

(65) Το Συμβούλιο προσβλέπει στις ετήσιες εκθέσεις προόδου της Γερμανίας που θα περιέχουν, ειδικότερα, πληροφορίες για την πρόοδο υλοποίησης της πορείας των καθαρών δαπανών, όπως ορίζεται από το Συμβούλιο, και την πρόοδο υλοποίησης ευρύτερων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και την πρόοδο υλοποίησης του συνόλου των μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής.

(66) Σύμφωνα με το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, το Συμβούλιο θα πρέπει να συστήσει στη Γερμανία τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών για τους οποίους αναλαμβάνεται δέσμευση στο σχέδιο, και να εγκρίνει το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής σε επτά έτη.

ΣΥΝΙΣΤΑ:

1. κατά τη διάρκεια της περιόδου 2025–2029, η Γερμανία να διασφαλίζει ότι η αύξηση των καθαρών δαπανών δεν υπερβαίνει τα μέγιστα όρια που καθορίζονται στο παράρτημα Ι της παρούσας σύστασης·

2. κατά την περίοδο 2025–2028, να επιτρέπεται στη Γερμανία να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που καθορίζονται στο σημείο 1 της παρούσας σύστασης και να τους υπερβεί, στον βαθμό που:

   α) οι καθαρές δαπάνες οι οποίες υπερβαίνουν τους εν λόγω μέγιστους ρυθμούς αύξησης δεν υπερβαίνουν την αύξηση των αμυντικών δαπανών σε ποσοστό επί τοις εκατό του ΑΕΠ από το 2021· και

   β) η απόκλιση που υπερβαίνει τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών δεν είναι μεγαλύτερη από το 1,5 % του ΑΕΠ.

3. κατά τα έτη μετά το 2028, η Γερμανία να μπορεί ακόμη να αποκλίνει από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που καθορίζονται σε σύσταση του Συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 17 ή το άρθρο 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263 και να τους υπερβεί, στον βαθμό που οι καθαρές δαπάνες που υπερβαίνουν τους εν λόγω μέγιστους ρυθμούς αύξησης σχετίζονται με παραδόσεις στρατιωτικού εξοπλισμού για τις οποίες υπογράφηκε σύμβαση πριν από το τέλος του 2028 και παραμένουν κάτω από το συνολικό ανώτατο όριο που αναφέρεται ανωτέρω·

4. σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 7 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263, οι αποκλίσεις από τους μέγιστους ρυθμούς αύξησης των καθαρών δαπανών που καθορίζονται από το Συμβούλιο οι οποίες επιτρέπονται βάσει της παρούσας σύστασης να μην καταγράφονται ως χρεώσεις στον λογαριασμό ελέγχου της Γερμανίας·

5. προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή καταγραφή των πρόσθετων δαπανών, η Γερμανία να περιλαμβάνει τα πραγματικά και τα προβλεπόμενα δεδομένα σχετικά με τις συνολικές αμυντικές δαπάνες (διαίρεση 02 της COFOG) και τις επενδύσεις στον τομέα της άμυνας (διαίρεση 02 P.51 της COFOG), καθώς και τυχόν δαπάνες που θα χρηματοδοτούνται από δάνεια SAFE τα οποία δεν καλύπτονται από την COFOG-02:

   α) για τα έτη T-4, T-3, T-2 και T-1 (όπου έτος T είναι το τρέχον έτος), στις γνωστοποιήσεις της στην Επιτροπή (Eurostat) σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 479/2009 του Συμβουλίου·

   β) για τα έτη 2021 έως και το έτος T (τρέχον έτος), στα εθνικά μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά διαρθρωτικά σχέδια και στις ετήσιες εκθέσεις προόδου σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1, το άρθρο 15 και το άρθρο 21 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2024/1263·

   γ) για τα έτη T (τρέχον έτος) και T+1, στα σχέδια δημοσιονομικών προγραμμάτων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 473/2013·

6. η Γερμανία να εφαρμόζει το σύνολο των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου δημοσιονομικής προσαρμογής σε επτά έτη, όπως καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙ της παρούσας σύστασης, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών.

Λουξεμβούργο, 10 Οκτωβρίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

S. LOSE

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Μέγιστοι ρυθμοί αύξησης των καθαρών δαπανών

(ετήσιοι και σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης, σε ονομαστικούς όρους)

Γερμανία

Έτη		2025	2026	2027	2028	2029
Ρυθμοί αύξησης (%)	Ετήσιοι	4,4	4,5	2,3	1,7	1,6
	Σωρευτικοί (*)	4,4	9,0	11,5	13,3	15,2

(*) Οι σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης υπολογίζονται με βάση το 2024 ως έτος αναφοράς. Οι σωρευτικοί ρυθμοί αύξησης χρησιμοποιούνται στην ετήσια παρακολούθηση της εκ των υστέρων συμμόρφωσης στον λογαριασμό ελέγχου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων στις οποίες στηρίζεται η παράταση της περιόδου προσαρμογής σε επτά έτη

Μεταρρύθμιση / επένδυση	Κύριος στόχος	Περιγραφή και χρονοδιάγραμμα των βασικών σταδίων	Δείκτης/-ες παρακολούθησης
Θέση σε λειτουργία του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα (νέο μέτρο)	Καθορισμός του δημοσιονομικού πλαισίου για την αντιμετώπιση των επειγουσών αναγκών δημόσιων επενδύσεων σε εθνικές υποδομές.	Μετά τη δημιουργία του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα, θα ψηφιστεί νομοθεσία που θεσπίζει τους κανόνες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να δαπανώνται τα κονδύλια, ιδίως το κριτήριο της προσθετικότητας για τις επενδύσεις. Στάδιο 1: Έως το τρίτο τρίμηνο του 2025, θέσπιση των νόμων για τη δημιουργία του ειδικού ταμείου για τις υποδομές και την κλιματική ουδετερότητα.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Επίδομα έρευνας με σκοπό τη στήριξη της έρευνας και ανάπτυξης (νέο μέτρο)	Ενίσχυση των δραστηριοτήτων έρευνας και ανάπτυξης των επιχειρήσεων μέσω φορολογικών κινήτρων.	Στάδιο 1: Έως το πρώτο τρίμηνο του 2026, θέσπιση νόμου για την επέκταση της φορολογικής βάσης και των επιλέξιμων δαπανών για το επίδομα έρευνας.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Μείωση του διοικητικού φόρτου (νέο μέτρο)	Μείωση του γραφειοκρατικού φόρτου για τις επιχειρήσεις, τους πολίτες και τη διοίκηση.	Τα διορθωτικά μέτρα θα ομαδοποιηθούν σε νόμους για τη μείωση του διοικητικού φόρτου. Στάδιο 1: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2027, θέσπιση νομοθεσίας για τη μείωση του διοικητικού φόρτου.	Στάδιο 1: Θέσπιση νομοθεσίας
Απλούστευση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις για τις ένοπλες δυνάμεις (νέο μέτρο)	Μείωση της γραφειοκρατίας και διευκόλυνση των επενδύσεων μέσω της απλούστευσης της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις για τις ομοσπονδιακές ένοπλες δυνάμεις.	Στάδιο 1: Έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026, απλούστευση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις για τις ένοπλες δυνάμεις με την επέκταση του πεδίου εφαρμογής των απλουστευμένων διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, καθώς και την επιτάχυνση και την ψηφιοποίηση των διαδικασιών.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Απλούστευση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις (νέο μέτρο)	Μείωση της γραφειοκρατίας και διευκόλυνση των επενδύσεων μέσω της απλούστευσης της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις.	Στάδιο 1: Έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026, απλούστευση της νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις με την επέκταση του πεδίου εφαρμογής των απλουστευμένων διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, καθώς και την επιτάχυνση και την ψηφιοποίηση των διαδικασιών.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Διευκόλυνση της απασχόλησης μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης (νέο μέτρο)	Βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού με εξάλειψη των αντικινήτρων για συνέχιση της εργασίας μετά την κανονική ηλικία συνταξιοδότησης.	Στάδιο 1: Έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026, άρση της απαγόρευσης που αφορά την προηγούμενη απασχόληση ώστε να διευκολυνθεί η προσωρινή επιστροφή στην αγορά εργασίας μετά τη συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, με τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας

Μεταρρύθμιση / επένδυση	Κύριος στόχος	Περιγραφή και χρονοδιάγραμμα των βασικών σταδίων	Δείκτης/-ες παρακολούθησης
Ψηφιακή υπηρεσία μίας στάσης για ειδικευμένους υπηκόους τρίτων χωρών (νέο μέτρο)	Βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού μέσω της διευκόλυνσης της μετανάστευσης εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης.	Στάδιο 1: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2029, έναρξη λειτουργίας κεντρικής πλατφόρμας ΤΠ για αλλοδαπούς επαγγελματίες.	Στάδιο 1: Δημιουργία δημόσιας διαδικτυακής πλατφόρμας ΤΠ
Επέκταση των ευκαιριών απασχόλησης για τους προσωρινά διαμένοντες (νέο μέτρο)	Βελτίωση της προσφοράς εργατικού δυναμικού μέσω της αύξησης της συμμετοχής των προσφύγων στην αγορά εργασίας.	Στάδιο 1: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2028, μείωση της απαγόρευσης εργασίας για τους πρόσφυγες σε τρεις μήνες κατ' ανώτατο όριο, με την τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Επέκταση του φόρου καπνού (νέο μέτρο)	Εξασφάλιση φορολογικών εσόδων και ενίσχυση της προστασίας της δημόσιας υγείας.	Στάδιο 1: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2026, θέσπιση νόμου για την επέκταση του μοντέλου φορολόγησης του καπνού.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Διευκόλυνση των επενδύσεων σε κατοικίες (επιτάχυνση της κατασκευής κατοικιών) (νέο μέτρο)	Αύξηση των επενδύσεων σε κατοικίες μέσω της απλούστευσης των κανονισμών για την κατασκευή κατοικιών.	Στάδιο 1: Έως το πρώτο τρίμηνο του 2026, απλούστευση της νομοθεσίας για την κατασκευή κατοικιών μέσω προσωρινών εξαιρέσεων από τους κανόνες, πιο ευέλικτου σχεδιασμού, διευρυμένων ειδικών κανονισμών και σαφέστερων κατευθυντήριων γραμμών για ζητήματα που αφορούν τον θόρυβο.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Σύσταση εταιρείας επιχειρηματικού κεφαλαίου υποστηριζόμενης από το κράτος (νέο μέτρο)	Βελτίωση της πρόσβασης των νεοφυών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση μέσω της κινητοποίησης κεφαλαίων από θεσμικούς επενδυτές.	Στάδιο 1: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2026, έναρξη της συγκέντρωσης κεφαλαίων για το «Ταμείο Ανάπτυξης ΙΙ» που απευθύνεται σε θεσμικούς επενδυτές, ενώ το κράτος λειτουργεί ως βασικός επενδυτής.	Στάδιο 1: Προδιαγραφές για εταιρεία επιχειρηματικού κεφαλαίου
Έκθεση σχετικά με τις κρατικές επιδοτήσεις (νέο μέτρο)	Διευκόλυνση της χάραξης δημοσιονομικής πολιτικής μέσω της ανάδειξης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των επιδοτήσεων.	Στάδιο 1: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2025, δημοσίευση πρώτης ομοσπονδιακής έκθεσης για τις επιδοτήσεις στην οποία αναλύεται ο αντίκτυπος των επιδοτούμενων προγραμμάτων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική επιδοτήσεων. Στάδιο 2: Έως το τρίτο τρίμηνο του 2027, δημοσίευση δεύτερης ομοσπονδιακής έκθεσης για τις επιδοτήσεις στην οποία αναλύεται ο αντίκτυπος των επιδοτούμενων προγραμμάτων σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική επιδοτήσεων.	Στάδιο 1: Δημοσίευση πρώτης έκθεσης για τις επιδοτήσεις Στάδιο 2: Δημοσίευση δεύτερης έκθεσης για τις επιδοτήσεις

Μεταρρύθμιση / επένδυση	Κύριος στόχος	Περιγραφή και χρονοδιάγραμμα των βασικών σταδίων	Δείκτης/-ες παρακολούθησης
Επανεξέταση των δαπανών (νέο μέτρο)	Τεκμηρίωση της χάραξης δημοσιονομικής πολιτικής μέσω του εντοπισμού πιθανών τομέων εξοικονόμησης κόστους ή της εκ νέου ευθυγράμμισης των υφιστάμενων δαπανών με τις νέες προτεραιότητες δαπανών.	Η πρώτη επανεξέταση των δαπανών (η οποία είναι η 12η επανεξέταση των δαπανών από το Υπουργείο Οικονομικών) θα επικεντρωθεί στη βελτίωση της κατάρτισης του προϋπολογισμού βάσει επιδόσεων. Οι δύο τουλάχιστον επόμενες επανεξετάσεις των δαπανών θα εξετάσουν σημαντικούς τομείς πολιτικής και θα καλύπτουν υφιστάμενα μέτρα, προγράμματα στήριξης και θεσμοθετημένες υπηρεσίες, καθώς και οριζόντια θέματα που εντοπίζονται σε ολόκληρο τον προϋπολογισμό. Τα συμπεράσματα και οι συστάσεις των επανεξετάσεων των δαπανών θα εφαρμοστούν στη διαδικασία δημοσιονομικού σχεδιασμού. Στάδιο 1: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2025, δημοσίευση πρώτης επανεξέτασης των δαπανών. Στάδιο 2: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2028, δημοσίευση δεύτερης επανεξέτασης των δαπανών. Στάδιο 3: Έως το τέταρτο τρίμηνο του 2029, δημοσίευση τρίτης επανεξέτασης των δαπανών. Η αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί κατά τον χρόνο της δημοσίευσης.	Στάδιο 1: Δημοσίευση πρώτης έκθεσης για τις δαπάνες Στάδιο 2: Δημοσίευση δεύτερης έκθεσης για τις δαπάνες Στάδιο 3: Δημοσίευση τρίτης έκθεσης για τις δαπάνες
Βελτίωση των συνθηκών για επενδύσεις στη γεωθερμική ενέργεια (νέο μέτρο)	Άρση των εμποδίων στις επενδύσεις μέσω της απλούστευσης της ρύθμισης για τις επενδύσεις στη γεωθερμική ενέργεια.	Στάδιο 1: Έως το δεύτερο τρίμηνο του 2026, απλούστευση των διαδικασιών αδειοδότησης μέσω της θέσπισης νομοθετικής πράξης για την επιτάχυνση των επενδύσεων στη γεωθερμική ενέργεια.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Βελτίωση των συνθηκών για τις επενδύσεις στο υδρογόνο (νέο μέτρο)	Άρση των εμποδίων στις επενδύσεις μέσω της απλούστευσης της ρύθμισης για τις επενδύσεις στο υδρογόνο.	Στάδιο 1: Έως το τρίτο τρίμηνο του 2026, απλούστευση του σχεδιασμού, της αδειοδότησης και των σχετικών διαδικασιών σύναψης συμβάσεων μέσω της θέσπισης νομοθετικής πράξης για την επιτάχυνση των επενδύσεων στο υδρογόνο.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος της νομοθεσίας
Ομάδα εργασίας του ομοσπονδιακού κράτους και των ομόσπονδων κρατών για αποτελεσματική δημόσια διοίκηση (μεταρρύθμιση 6.2.1 του ΣΑΑ)	Εξασφάλιση πιο αποτελεσματικής, μελλοντοστρεφούς και φιλικής προς την καινοτομία διακυβέρνησης. Συντονισμός των διαδικασιών σχεδιασμού και αδειοδότησης σε ομοσπονδιακό επίπεδο και σε επίπεδο ομόσπονδων κρατών.	Η ομάδα εργασίας συγκροτείται με σκοπό τη δημοσίευση εκθέσεων που περιλαμβάνουν συστάσεις σχετικά με τις επιχορηγήσεις, τον σχεδιασμό και την αδειοδότηση. Στάδιο 1: Έως το δεύτερο τρίμηνο του 2021, ολοκλήρωση της πρώτης έκθεσης προόδου με συστάσεις Στάδιο 2: Έως το δεύτερο τρίμηνο του 2022, ολοκλήρωση της δεύτερης έκθεσης προόδου Στάδιο 3: Έως το πρώτο τρίμηνο του 2025, οριστικοποίηση τουλάχιστον του 80 % των μέτρων της 2ης έκθεσης προόδου.	Στάδιο 1: Δημοσίευση της πρώτης έκθεσης προόδου Στάδιο 2: Δημοσίευση της δεύτερης έκθεσης προόδου Στάδιο 3: Ολοκλήρωση του 80 % των δράσεων της δεύτερης έκθεσης προόδου (παρακολούθηση μέσω του ΜΑΑ)

Μεταρρύθμιση / επένδυση	Κύριος στόχος	Περιγραφή και χρονοδιάγραμμα των βασικών σταδίων	Δείκτης/-ες παρακολούθησης
Νόμος για την υπεράκτια αιολική ενέργεια (Μεταρρύθμιση 7.1.5 του ΣΑΑ)	Δημιουργία των απαιτούμενων συνθηκών με στόχο την επιτάχυνση της ανάπτυξης υπεράκτιων ανεμογεννητριών.	Στάδιο 1: Έως το πρώτο τρίμηνο του 2023, μείωση των εμποδίων στην ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των αναγκαίων υποδομών δικτύου, μέσω της απλούστευσης των διαδικασιών σχεδιασμού και αδειοδότησης για τα σχετικά έργα.	Στάδιο 1: Έναρξη ισχύος του νόμου για την υπεράκτια αιολική ενέργεια (παρακολούθηση μέσω του ΜΑΑ)